

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ
ОШ"ВУК КАРАЏИЋ" БОР

Шести разред

Бор, 2022.год.

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		НЕД.	ГОД.
1.	Српски језик и књижевност	4	144
2.	Страни језик	2	72
3.	Ликовна култура	1	36
4.	Музичка култура	1	36
5.	Историја	2	72
6.	Географија	2	72
7.	Физика	2	72
8.	Математика	4	144
9.	Биологија	2	72
10.	Техника и технологија	2	72
11.	Физичко и здравствено васпитање + обавезне физичке активности*	2	72 + 54
12.	Информатика и рачунарство	1	36
УКУПНО А:		25	954
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		НЕД.	ГОД.
1.	Верска настава/ Грађанско васпитање**	1	36
2.	Други страни језик***	2	72
УКУПНО Б:		3	108
УКУПНО А + Б:		28	1062

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	Год.
1.	Редовна настава	28	1062
2.	Слободне наставне активности****	1	36
3.	Допунска настава	1	36
4.	Додатни рад	1	36

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		НЕД.	ГОД.
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности*****	1	36
4.	Екскурзија	2 дана годишње	

*Обавезне физичке активности реализују се у оквиру предмета Физичко и здравствено васпитање

**Ученик бира један од понуђених изборних наставних предмета

***Ученик бира страни језик са листе коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га као други страни језик

Напомена: У школи се као други страни језик изучава француски језик

****Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности које Школа нуди, а понуђени су у V и VI разреду: Хор и оркестар, Цртање, сликање и вајање и Чуvari природе *****Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и друге активности у складу са простором и људским ресурсима школе

ПРОГРАМ РАДА ПРЕДМЕТА - СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

ЦИЉ	<p>Циљеви учења Српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи функционално да повезује садржаје предметних области.</p>	
ГОДИШЊИ ФОНД	144 часа	
ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА
	<p style="text-align: center;">КЊИЖЕВНОСТ ЛИРИКА Лектира</p> <p>Обредне лирске народне песме (избор) Ђура Јакшић: „Вече“ Јован Дучић: „Село“ Мирослав Антић: „Плава звезда“ Вељко Петровић: „Ратар“/ Алекса Шантић: „О, класје моје“ Десанка Максимовић: „Грачаница“/ Војислав Илић: „Свети Сава“ Стеван Раичковић: „Хвала сунцу, земљи, трави“ Милован Данојлић: „Овај дечак зове се Пепо Крста“ Сергеј Јесењин: „Песма о керуши“</p> <p style="text-align: center;">Књижевни термини и појмови</p> <p>Врста строфе према броју стихова у лирској песми; дистих; терцет; врста стиха по броју слогова (лирски и епски десетерац). Одлике лирске поезије: нагласак речи и ритам; рима – парна, укрштена, обгрљена; улога риме у обликовању стиха. Стилске фигуре: контраст, хипербола. Врсте ауторске и народне лирске песме: социјалне песме, дитирамб, елегична; обредне песме (коледарске, краљичке, додолске, божићне).</p> <p>ЕПИКА Лектира</p> <p>Народна песма „Смрт Мајке Југовића“ Народна песма „Марко Краљевић укида свадбарину“ Петар Кочић: „Јаблан“ Исидора Секулић: „Буре“ (одломак)/ Бранко Ћопић: „Чудесна справа“ Иво Андрић: „Аска и вук“ Антон Павлович Чехов: „Вањка“/ Итало Калвино: „Шума на ауто-путу“ (из збирке прича „Марковалдо или годишња доба у граду“ Светлана Велмар Јанковић: „Сирото ждребе“ (из „Књиге за Марка“)</p> <p>Књижевни термини и појмови</p> <p>Основна тема и кључни мотиви. Облици казивања: наратив (хронолошко приповедање), описивање, дијалог, монолог. Фабула/радња, редослед догађаја. Врсте епских дела: приповетка, роман. Културно-историјско предање (нпр. „Смрт Марка Краљевића“)</p>	54

ДРАМА

Лектира

Коста Трифковић: „Израчица“ (одломак)

Миодраг Станисављевић: „И ми коња за трку имамо“

(одломак)

Бранислав Нушић: „Анафбета“ (одломак)

Књижевни термини и појмови

Драмске врсте: комедија – основне одлике. Монолог и дијалог у драми. Дидаскалије, реплика. Етапе драмске радње (заплет и расплет).

НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ

(бирати два дела)

Вук Караџић: „Живот и обичаји народа српскога :

„Божји“ (одломак); „Ђурђевдан“ (одломак); „До доле,

прпоруше и чаролице“ (одломци)

Владимир Хулпах: „Легенде о европским градовима“ (избор)

Никола Тесла: „Моји изуми“ (поглавље по избору)

Жан-Бернар Пиј, Серж Блок, Ан Бланшар: „Енциклопедија

лоших ђака, бунтовника и осталих генијалаца“ (избор)

Гроздана Олујић: „Били су деца као и ти“ (избор)

ДОМАЋА ЛЕКТИРА

Епске народне песме о Косовском боју (избор)

Епске народне песме о Марку Краљевићу (избор)

Бранислав Нушић: „Аутобиографија“

Анђела Нанети: „Мој дека је био трешња“

Весна Алексић: „Каљави коњ“ (Прича о богињи Лади –

Звездана вода; Прича о богу Сварогу – Небески ковач и Прича

о богу Стрибору – Сеченско светло“)

Бранко Ћопић: „Орлови рано лете“

Ференц Молнар: „Дечаци Павлове улице“

Допунски избор лектире

(бирати три дела)

Добрица Ерић: „Месечеви миљеници“ (песме о свецима) (избор)

Бранслав Петровић: Избор из антологија песама за децу

(„Морава“, „Влашићи“, „Дунав“, „Говор дрвећа“, „Грађење

куће“, „Па шта, па шта“ и друге)

Владимир Стојиљковић: „Писмописац“ („Писмо Бранку

ћопићу“)

Владимир Андрић: „Пустолов“

Тиодор Росић: „Приче старог чаробњака (једна прича по

избору)

Вилијем Саројан: „Зовем се Арам“

Хенрик Сјенкјевич: „Кроз пустињу и прашуму“

Џејмс Крис: „Тим Талир или Продати смех“

Џек Лондон: „Зов дивљине“/„Бели очњак“

Реј Бредбери: „Маслачково вино“ (избор)

Ивана Брлић Мажуранић:

„Приче из давнина“ (избор)

Ладислава Војновић: „Приче из главе“ (прича „Позориште“ –

одломци)

Јасминка Петровић: „Ово је најстрашнији дан у мом животу“

Александар Поповић: „Снежана и седам патуљака“, драмска

бајка

ЈЕЗИК

Граматица

Подела речи по настанку: просте речи и творенице; породица речи, уочавање корена речи. Саставни делови твореница (творбене основе, префикси и суфикси). Граматичка основа и граматички наставци у поређењу са творбеном основом и суфиксима.

Настанак гласова и говорни органи; подела гласова:

самогласници и сугласници (прави сугласници и сонанти);
Подела сугласника по звучности и по месту изговора. Подела
речи на слоге; слоготворно р.

Гласовне промене – уочавање у грађењу и промени речи:
непостојано а; промена л у о; палатализација; Сибиларизација;
јотовање; једначење сугласника по звучности; једначење
сугласника по месту изговора: губљење сугласника.

Заменице: неличне именичке заменице (односно-упитне,
неодређене, опште, одричне); придевске заменице: присвојне
(с нагласком на употребу заменице свој, показне, односно-
упитне, неодређене, опште, одричне). Граматичке категорије
заменица род, број, падеж и лице.

Грађење и основна значења глаголских времена: аорист,
имперфекат (само на нивоу препознавања; имперфекат
глагола бити); плусквамперфекат.

Независне предикатске реченице – појам комуникативне
функције; подела на обавештајне, упитне, заповедне, жељне и
узвичне реченице.

Правопис

Писање имена васионских тела.

Растављање речи на крају реда (основна правила).

Правописна решења у вези са гласовним променама.

Писање именичких и придевских одричних заменица са
предлозима.

Писање заменице Ваш великим почетним словом.

Правописна решења у вези са писањем обрађених глаголских
облика

Ортоепија

Правилан изговор гласова ч,ћ,џ,ч,р.

Дуги и кратки акценти.

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

Текстови у функцији унапређивања језичке културе.

Анализирање снимљених казивања и читања (звучна читанка).

Говорне вежбе на унапред одређену тему.

Учтиве форме обраћања.

Лексикологија: аугментативи (са пејоративима), деминутиви
(са хипокористцима).

Правописне вежбе: диктат, допуњавање текста; уочавање и
објашњавање научених правописних правила у тексту.

Богаћење речника: *лексичко-семантичке вежбе* (нпр.

Избегавање сувишних речи и туђица; фигуративна значења
речи; проналажење изостављених реченичних делова);
стилске вежбе: (нпр. Текст као подстицај за сликовито
казивање; ситуациони предложак за тражење погоднег
израза).ва

Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу.

Четири школска писмена задатка – по два у сваком
полугодишту (један час за израду задатка и два за анализу и
писање унапређене верзије састава).

38

УКУПНО 144

Начин остваривања програма

Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
Монолошка, дијалoшка, текстуална, истраживачка, стваралачка, игровна, демонстративна	Фронтални, индивидуални, рад у групи, рад у паровима	Вербална, читанка, звучна читанка, паметна табла, граматика, радна свеска, правопис, пано, стикери, папири за цртање, збирке граматичких задатака, слике, географска карта

Активности		Евалуација	Корелација
Ученика	Наставника		
<ul style="list-style-type: none"> -слуша -чита -бележи -препричава -описује -запажа -изводи закључке -поставља питања -ради самостално и у групама -практично примењује стечена знања -активно учествује у раду -повезује знања из српског језика са другим областима -самостално процењује вредност уметничких дела -слободно и аргументовано износи сопствено мишљење о прочитаном -повезује ново са старим градивом -процењује свој напредак -увежбава изражајно читање и казивање -негује културу писменог изражавања -казује усмено или у писаној форми на одређену тему 	<ul style="list-style-type: none"> -израђује глобални, оперативни и индивидуални план рада, као и непосредне припреме за реализацију наставног часа -дефинише циљеве и задатке образовно-васпитног рада -дефинише исходе за сваку планирану активност -планира активност ученика на часу -осмишљава и организује процес учења -упознаје ученике са циљевима и садржајима програма -упознаје ученике са правилима рада -упознаје ученике са критеријумима оцењивања по областима -редовно прати рад и залагање ученика на часу -води рачуна о индивидуализацији приступа ученику -подстиче код ученика развој мишљења и разумевања -негује позитивну климу у одељењу -омогућава подстицајну средину за рад и учење -охрабрује, помаже и подстиче ученике -омогућава ученицима да сами изводе закључке -мотивише ученике на учење -развија и подстиче машту и креативност ученика -развија културу усменог и писменог изражавања ученика -развија љубав према литератури -упућује ученике на вредновање сопственог рада -проверава примену стечених знања -врши идентификацију напретка у учењу и постигнућима ученика 	<ul style="list-style-type: none"> -ангажованост на часу -усмено испитивање ученика -писмено оцењивање ученика -држање бележака о сваком ученику и његовом напредовању -праћење израде вежби на часу и задатака задатих за рад код куће 	<p style="text-align: center;">Историја, Географија, Музичка култура, Ликовна култура, Верска настава, Информатика, страни језици, Физика, Математика, Биологија</p>

ПРОГРАМ РАДА ПРЕДМЕТА - ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

ЦИЉ	Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.	
ГОДИШЊИ ФОНД	72	
ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА
-разуме краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе;-поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставна језичка средства;-постави и одговори на једноставнија питања личне природе;-у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима-разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота разуме једноставније изразе који се односе на количину нечега;-пита и кађе колико нечега има/нема, користеши једноставнија језичка средства	Поздрављање и представљање себе и других и тражење/давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту Описивање догађаја и способности у садашњости Изражавање количине Module 1: My life	12
-разуме краће текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости;-размени информације у вези са догађајима и способностима у прошлости;-опише у неколико краћих, везаних исказа догађај у прошлости;-опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.;	Описивање догађаја и способности у прошлост Module 2: In the past	12
-разуме једноставнија питања и одговори на њих;-разуме обавештења о простору и величинама;Разуме једноставна питања која се односе на оријентацију,положај предмета и бића у простору,и правац кретања и одговори на њих, опише правац кретања и просторне односе једноставним везаним исказима-опише специфичније просторне односе и величине једноставним, везаним исказима; размени информације у вези са догађајима и способностима у прошлости,	Исказивање просторних односа и величина Разумевање и давање упутстава Module 3: Out and about	12
-разуме и формулише једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност;-пита и кађе шта неко има/нема и чије је нешто; опише и упореди жива бића,предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставна језичка средства-разуме једноставнији опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места;-упореди и опише карактеристике живих биша, предмета, појава и места, користећи једноставнија језичка средства;	Изражавање припадања и поседовања Слушање и читање једноставних текстова који се односе на описивање, поређење бића, предмета, појава и места. Module 4: It's different	11
-;на једноставан начин затражи артикле у продавници једноставним изразима за количину, наручи јело и/или пише у ресторану и пита/кађе/израчуна колико нешто кошта;-састави списак за куповину -разуме жеље планове и намере и реагује на њ ђељама, плановима и намерама;-саопшти шта он/она или неко други жели, планира, намерава; -разуме и реагује на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама, осетима и осећањима;-изрази, основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;	Изражавање количине Исказивање жеља, планова и намера Исказивање потреба, осета и осећања Module 5:A healthy future	12
Разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, размени једноставније исказе у вези са њима; разуме једноставније исказе у којима се тражи мишљење и реагује на њих; изражава мишљење , слагање, неслагање и даје кратко образложење.	Умено и писмено тражење и изражавање мишљења, слагања и неслагања Module 6: Our world	13
УКУПНО		72

Начин остваривања програма

Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
Вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне	Фронтални, индивидуални, у пару, групни	Уџбеник, свеска, табла, радна свеска, цд, флеш картице, слике

Активности		Евалуација	Корелација
Ученика	Наставника		
слуша и чита текстове; усмено и писано даје информације учествује у заједничким активностима; записује прихвата/одбија предлог, тражи/нуди помоћ, услугу, обавештење или се изражава жељу, извињење, захвалност; израђује презентације ;Слуша и чита опис и размењује исказе у вези са сталним, уобичајеним , тренутним и прошлим догађајима/активностима и способностима; усмено и писано описује сталне, уобичајене , тренутне и прошле догађаје/активности и способности; усмено и писано саопштава забрану, правило понашања и обавезу; поставља питања	Објашњава, посматра, комуницира-поставља питања, прати рад ученика и помаже кад је потребно, даје потребне информације за рад, слуша излагање ученика, вреднује, похваљује рад ученика	Посматрање, разговор, усмено испитивање, листа за праћење учениковог напредовања, домаћи задаци, тестови, провера изражајног читања, диктат	Српски језик, географија, математика, музичко, историја, биологија, ликовно, физичко, информатика, час одељенског старешине

ПРОГРАМ РАДА ПРЕДМЕТА - ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

ЦИЉ	Ученик усваја функционална знања о језичком систему и култури, оспособљава се за основну писмену и усмену комуникацију и стиче позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу	
ГОДИШЊИ ФОНД	72 часа	
ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА
<p>-разуме краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе;</p> <p>-поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставна језичка средства;</p> <p>-постави и одговори на једноставна питања личне природе;</p> <p>-у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;</p> <p>-разуме једноставан опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места;</p> <p>-опише карактеристике бића, предмета, појава и места користећи једноставна језичка средства;</p> <p>-разуме једноставне предлоге и одговори на њих;</p> <p>-упути једноставан предлог;</p> <p>-пружи одговарајући изговор или одговарајуће оправдање;</p> <p>-разуме једноставне молбе и захтеве и реагује на њих;</p> <p>-упути једноставне молбе и захтеве;</p> <p>-затражи и пружи кратко обавештење;</p> <p>-захвали се и извини се користећи једноставна језичка средства;</p> <p>-саопшти кратку поруку којом се захваљује;</p> <p>-разуме и следи једноставна упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;</p> <p>-даје једноставна упутства из домена свакодневног живота и личних интересовања;</p> <p>-разуме честитку и одговори на њу;</p> <p>-упути пригодну честитку;</p> <p>-разуме једноставне текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње;</p> <p>-размени информације које се односе на опис догађаја и радњи у садашњости;</p> <p>-опише сталне, уобичајене и тренутне догађаје/активности користећи неколико везаних исказа;</p> <p>-разуме краће текстове у којима се описују догађаји у прошлости;</p> <p>-размени информације у вези са догађајима у прошлости;</p> <p>-опише у неколико краћих, везаних исказа догађај из прошлости;</p> <p>-разуме планове и намере и реагује на њих;</p> <p>-размени једноставне исказе у вези са својим и туђим плановима и намерама;</p> <p>-саопшти шта он/она или неко други планира, намерава;</p> <p>-разуме свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним жењама, потребама и осећањима и реагује на њих;</p> <p>-изрази основне жеље, потребе и осећања користећи једноставна језичка средства;</p> <p>-разуме једноставна питања која се односе на положај предмета и бића у простору и правац кретања и одговори</p>	Révisions	6
	Unité 1 – Le Club des lookés	10
	Unité 2 – Le Club des décorateurs	10
	Unité 3 – Le Club des sportifs	10
	Unité 4 – Le Club des gourmands	10
	Unité 5 – Le Club des explorateurs	11

на њих; -разуме обавештења о положају предмета и бића у простору и правцу кретања.	Unité 6 – Le Club des voyageurs	9
	Писмене провере	6
УКУПНО		72

Начин остваривања програма

Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
Комуникативна, демонстративна, рад на тексту	Фронтални, индивидуални, рад у пару, рад у групи	Уџбеник, радна свеска, табла, фломастери, дискови, разгледнице, фотографије...

Активности		Евалуација	Корелација
Ученика	Наставника		
<ul style="list-style-type: none"> - Читање, слушање, вежбање изговора. - Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...). - „Превођење” исказа у гест и геста у исказ. - Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова. 	<ul style="list-style-type: none"> - Решавање „текућих проблема” у разреду, тј. договори и мини-пројекти. - Заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације). 	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања. усмена и писмена провера кроз задатке.	Српски језик, Енглески језик, Географија, Грађанско васпитање, Информатика, Математика, Ликовна култура, Физичко васпитање

ПРОГРАМ РАДА ПРЕДМЕТА - ЛИКОВНА КУЛТУРА

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Ликовна култура	
ЦИЉ	Циљ наставе и учења ликовне културе да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетске критеријуме кроз практичан рад, оспособљава за комуникацију, решавање проблема и изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.	
ГОДИШЊИ ФОНД	36	
ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА
<ul style="list-style-type: none"> -користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; користи изражајна својства боја у ликовном раду; -познаје различите сликарске материјале и технике; -користи изражајна својства комплементарних боја у ликовном раду; -разматра сам и са другима шта и како је учио и где та знања може применити; -изражава своје замисли одабраном ликовном техником; -примени стечена знања и доживљена искуства на новим задацима; -истражује односе ликовних елемената; -разуме улогу боја у свакодневном животу и њихово деловање на човека; -експериментише и користи ликовна својства различитих тонова боја; -разуме утицај светлости на изглед предмета; -изражава своје замисли одабраном ликовном техником; -Опише естетски доживљај простора и дизајна употребних предмета; -повезује карактеристичан експонат и одговарајући музеј 	Боја	17
<ul style="list-style-type: none"> -описује естетски доживљај простора; -обликује простор у коме живи користећи стечена знања из дизајна; -обликује самостално, или у сарадњи с другима употребне предмете; -постави изложбу радова; -користи информације за стваралачки рад; 	Простор	3
<ul style="list-style-type: none"> -уочава и разликује површине и текстуре; -описује тактилни доживљај; -уочава различите текстуре у делима природе и човека; -користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; -прави разноврсне текстуре на различитим подлогама или облицима; -прави разноврсне текстуре линијама материјалом по избору или у апликативном програму; -користи изражајна средства боје у изради текстуре; -прави различите текстуре на тродимензионалном облику; -користи усвојене информације у стварању ликовног дела; -разматра са другима шта је учио и како то да представи визуелном поруком; 	Текстура	7

-разуме садржај визуелних порука и улогу визуелне комуникације у свакодневном животу ликовном техником; разликује врсте визуелних порука и њихове намене. -перцепира поруке које се преносе визуелним путем; кодира и декодира визуелне информације. -идентификује теме у одабраним уметничким делима и уочава циљеве једноставних визуелних порука. -уочава веб дизајн у окружењу и тумачи; развија перцепцију за поруке које се преносе визуелним путем; -изражава својезамисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником; -разликује врсте визуелних порука и њихове намене	Комуникација	4
-идентификује теме у одабраним уметничким делима и разуме значај маште и способности имагинације. -изрази своје замисли одабраном ликовном техником.	Уобразиља	5
УКУПНО		36

Начин остваривања програма

Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
Демонстрација, монолошка, дијалошка, практичан рад	Фронтални, индивидуални, групни	Визуелна, аудитивна, аудио-визуелна, текстуална

Активности		Евалуација	Корелација
Ученика	Наставника		
-активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу -практична примена стечених знања -активно учешће у раду -самопроцењивање напретка -навести очекиване активности ученика с обзиром на тему (запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство....)	-редовно пратити рад и залагање ученика на часу -водити рачуна о индивидуализацији приступу ученику -подстицати код ученика развој мишљења и разумевања -менторска улога наставника -неговање позитивне климе у одељењу -омогућити подстицајну средину за рад и учење -охрабрује, помаже и подстиче ученике -омогућити ученицима да сами изводе закључке -подстицати ученике на учење -Инсистирати на систематичности у раду и поштовању принципа и правила рада -Инсистирати на практичној примени стечених знања -Оцењивањем мотивисати ученике за учење -Оцењивањем проценити ниво постигнућа ученика -Идентифовати напредак у учењу и постигнућима ученика -Навести активности наставника с обзиром на тему (подстицати ученике да опажају, примењују, препознају, упоређују, изводе закључке, повезују знања са другим областима и другим предметима, решавају проблеме, практично примењују...)	-оригиналност решења; -естетски квалитет; -техничка изведба; -однос према раду	Сви предмети

ПРОГРАМ РАДА ПРЕДМЕТА - МУЗИЧКА КУЛТУРА

ЦИЉ	општи циљ наставе музичке културе је развијање интересовања за музичку уметност , стваралачко и критичко мишљење , естетске критеријуме , формира естетску перцепцију и музички укус , као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа . Стицање навике слушања музике , подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука . Развијање и подстицање стваралачког ангажовања ученика .	
ГОДИШЊИ ФОНД	36 часа	
ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА
<ul style="list-style-type: none"> - Ученик наводи начине и средства музичког . изражавања у средњем веку и ренесанси. - Ученик описује улогу музике у средњовековној Србији. - Исказује своје мишљење о значају и улози музике у животу човека . - Уочава разлике између духовних и световних вокалних композиција средњег века и ренесансе. 	<p style="text-align: center;">1. <u>Човек и музика</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Средњи век - Ранохришћанска музика - Магијска моћ музике . - Византијско певање, - Грегоријански корал - Рани облици вишегласја'мотет - Световна музика средњег века, трубадури, трувери,минесенгери - Духовна и световна музика у средњовековној Европи и Србији. - Музика средњег века као инспирација за уметничку ипопуларну музику. - Ренесанса. - Развој духовног и световног вишегласја, миса, мотет, мадригал - Највећи представници ренесансне вокалне музике,О.ди Ласо, Ђ.П.да Палестрина - Инструментална музика ренесансе. 	10
<ul style="list-style-type: none"> - Класификује инструменте по начину настанка звука . - Описује основне карактеристике инструмената са диркама и народних инструмената. - Препознаје везу између избора врсте инструмената и догађаја , односно прилике када се музика изводи . - Користи могућности ИКТ – а у примени знања о музичким инструментима . 	<p style="text-align: center;">2. <u>Музички инструмент</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Инструменти са диркама,оргуље,чембало,клавир,хармоника Челеста. - Народни инструменти. 	5
<ul style="list-style-type: none"> - Изражава се покретима за време слушања музике . - Вербализује свој доживљај музике . - Анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте . - Илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу . - Користи могућности ИКТ – а за слушање музике . - Уочава сличности и разлике између православне и католичке духовне музике. 	<p style="text-align: center;">3. <u>Слушање музике</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Елементи музичке изражајности : темпо , динамика , тонске боје различитих гласова и инструмената . - Слушање световне и духовне средњовековне и ренесансне музике. - Слушање вокалних,вокално инструменталних и инструменталних композиција,домаћих и страних композитора. - Слушање народних и уметничких дела инспирисаних фолклором 	7
<ul style="list-style-type: none"> - Пева и свира самостално и у групи . - Исказује своја осећања у току извођења музике. - Учествује у школским приредбама и манифестацијама . - Користи могућности ИКТ – а у извођењу музике (коришћење матрица , караоке програма , аудио снимака ...) . 	<p style="text-align: center;">4. <u>Извођење музике</u> Певање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Певање песама по слуху самостално и у групи . - Певање песама у комбинацији са покретом. - Певање песама из нотног текста солмизацијом . 	10

<ul style="list-style-type: none"> - Кроз свирање и покрет развија сопствену координацију и моторику . - Примењује правилну технику дисања. 	<p>- Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива у стилу музике средњег века и ренесансе.</p> <p style="text-align: center;">Свирање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Свирање по слуху песама и лакших инструменталних дела по слуху на инструментима Орфовог инструментарија или на другим инструментима . - Извођење дечијих , народних и уметничких игара . - Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива у вези са обрађеном темом. - Свирање из нотног текста дечијих,народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија или на другим инструментима. 	
<ul style="list-style-type: none"> - Користи музичке образце у осмишљавању музичких целина кроз певање , свирање и покрет . - Комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом инструментом или покретом . - Учествује у креирању школских приредби и догађаја . - Користи могућност ИКТ – а за музичко стваралаштво 	<p style="text-align: center;">5. Музичко стваралаштво</p> <p>Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима користећи притом различите изворе звука .</p> <p>Креирање покрета уз музику коју ученици изводе .</p> <p>Израда једноставних музичких инструмената .</p>	10
УКУПНО		36

Начин остваривања програма

Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
вербалне , демонстративне , телст метода , практичан рад , перцепција музичких примера , херуистилка метода , скушање аудио примера	Рад се одвија са целим одељењем фронталнм , групним , радом у пару, комбинованим обликом рада или индивидуалним обликом рада	Аудитивна средства, Аудио-визуелна средства, визуелна средства, текстуална средства, помоћно-техничка средства

Активности		Евалуација	Корелација
Ученика	Наставника		
<ul style="list-style-type: none"> -излаже градиво, -поставља питања, -посматра и истражује, -бележи,пева,свира,слуша, -ствара краћемелодије,закључује 	<ul style="list-style-type: none"> -излаже,појашњава,подстиче,мотивише ученика,демонстрира,илуструје,пева,свира, слуша,анализира,вреднује и оцењује. 	<ul style="list-style-type: none"> Ученик препознаје врсту музике. Свира и пева одређене песме. Примењује музичке облике у стварању. 	<ul style="list-style-type: none"> историја , географија , ликовна култура, српски језик , техника и технологија и информатика и рачунарство .

ПРОГРАМ РАДА ПРЕДМЕТА - ИСТОРИЈА

ЦИЉ	Циљ наставе и учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вредности однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и природи.	
ГОДИШЊИ ФОНД	36 часова	
ИСХОДИ	ОБЛАСТ / ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА
ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> – приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена; – на понуђеним примерима, разликује легенде и митове од историјских чињеница, као и историјске од легендарних личности; – илуструје примерима значај прожимања различитих цивилизација; – разликује споменике различитих епоха, са посебним освртом на оне у локалној средини; – илуструје примерима важност утицаја политичких, привредних, научних и културних тековина средњег и раног новог века у савременом друштву; – користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе. 	Основи проучавања прошлости	3
На крају часа ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> – образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима; – пореди историјске појаве; – наведе најзначајније последице настанка и развоја држава у Европи и Средоземљу у средњем и раном новом веку; – на основу датих примера, изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском (на плану политике, економских прилика, друштвених и културних појава); – сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена; – на историјској карти лоцира правце миграција и простор насељен Србима и њиховим суседима у средњем и раном новом веку; – идентификује разлике између типова државног уређења у периоду средњег и раног новог века; – изводи закључак о значају српске средњовековне државности и издваја најистакнутије владарске породице; – пореди положај и начин живота жена и мушкараца, различитих животних доби, припадника постојећих друштвених слојева, у средњем и раном новом веку; – разликује основна обележја и идентификује најзначајније последице настанка и ширења различитих верских учења у средњем и раном новом веку; 	Европа, Средоземље и српске земље у раном средњем веку	20

- на понуђеним примерима, разликује легенде и митове од историјских чињеница, као и историјске од легендарних личности;
- образлаже најважније последице научно-техничких открића у периоду средњег и раног новог века;
- идентификује основне одлике и промене у начину производње у средњем и раном новом веку;
- илуструје примерима значај прожимања различитих цивилизација;
- разликује споменике различитих епоха, са посебним освртом на оне у локалној средини;
- илуструје примерима важност утицаја политичких, привредних, научних и културних тековина средњег и раног новог века у савременом друштву;
- користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе;
- повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни);
- учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.

На крају часа ученик ће бити у стању да:

- образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима;
- пореди историјске појаве;
- наведе најзначајније последице настанка и развоја држава у Европи и Средоземљу у средњем и раном новом веку;
- на основу датих примера, изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском (на плану политике, економских прилика, друштвених и културних појава);
- сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту;
- приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена;
- на историјској карти лоцира правце миграција и простор насељен Србима и њиховим суседима у средњем и раном новом веку;
- идентификује разлике између типова државног уређења у периоду средњег и раног новог века;
- изводи закључак о значају српске средњовековне државности и издваја најистакнутије владарске породице;
- пореди положај и начин живота жена и мушкараца, различитих животних доби, припадника постојећих друштвених слојева, у средњем и раном новом веку;
- разликује основна обележја и идентификује најзначајније последице настанка и ширења различитих верских учења у средњем и раном новом веку;
- на понуђеним примерима, разликује легенде и митове од историјских чињеница, као и историјске од легендарних личности;
- образлаже најважније последице научно-техничких открића у периоду средњег и раног новог века;
- идентификује основне одлике и промене у начину производње у средњем и раном новом веку;
- илуструје примерима значај прожимања различитих

Европа, Средоземље и српске земље у позном средњем веку

<p>цивилизација;</p> <ul style="list-style-type: none"> – разликује споменике различитих епоха, са посебним освртом на оне у локалној средини; – илуструје примерима важност утицаја политичких, привредних, научних и културних тековина средњег и раног новог века у савременом друштву; – користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе; – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања. 		
<p>На крају часа ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима; – пореди историјске појаве; – наведе најзначајније последице настанка и развоја држава у Европи и Средоземљу у средњем и раном новом веку; – на основу датих примера, изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском (на плану политике, економских прилика, друштвених и културних појава); – сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; – приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена; – на историјској карти лоцира правце миграција и простор насељен Србима и њиховим суседима у средњем и раном новом веку; – идентификује разлике између типова државног уређења у периоду средњег и раног новог века; – изводи закључак о значају српске средњовековне државности и издваја најистакнутије владарске породице; – пореди положај и начин живота жена и мушкараца, различитих животних доби, припадника постојећих друштвених слојева, у средњем и раном новом веку; – разликује основна обележја и идентификује најзначајније последице настанка и ширења различитих верских учења у средњем и раном новом веку; – на понуђеним примерима, разликује легенде и митове од историјских чињеница, као и историјске од легендарних личности; – образлаже најважније последице научно-техничких открића у периоду средњег и раног новог века; – идентификује основне одлике и промене у начину производње у средњем и раном новом веку; – илуструје примерима значај прожимања различитих цивилизација; – разликује споменике различитих епоха, са посебним освртом на оне у локалној средини; – илуструје примерима важност утицаја политичких, привредних, научних и културних тековина средњег и раног новог века у савременом друштву; – користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на 	<p>Европа, свет и српске земље у раном новом веку</p>	<p>20</p>

<p>коришћењу одабраних историјских извора и литературе;</p> <ul style="list-style-type: none"> – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања. 		
УКУПНО:		72

Начин остваривања програма

Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
дијалогска, демонстративна, илустративна, тимски рад, индивидуални, групни, истраживачки, интерактивна, илустративна, текстуална	Фронтални (рад са целим одељењем); Групни облик рада; Рад у паровима; Индивидуални облик рада	коришћење информационо-комуникационих технологија (употреба интернета, прављење Powerpoint презентација, коришћење дигиталних аудио-визуелних материјала и израда реферата), историјске карте, уџбеник, фотографије

Активности		Евалуација	Корелација
Ученика	Наставника		
<p>Повезивање онога што учи и онога што зна; самостално прикупљање и анализирање података и информација; постављање релевантних питања себи и другима; развијање плана решавања задатог проблема; предлагање нових решења; смишљање нових примера; повезивање садржаја у нове целине; поређење важности појединих чињеница и података; смишљање аргумената; сарадња са наставником и другим ученицима; дискусија и размена мишљења;</p>	<p>Планира, припрема материјал, демонстрира, усмерава, наводи на самостаално изналажење информација, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, развија језичку културу и беседништво, мотивише</p>	<p>бележење присуства ученика на часовима, домаћи задаци, усмено испитивање, тестирање (писмено испитивање) контролни задаци, ученички радови и производи ученичких активности, разговор са ученицима посматрање и стално праћење активности ученика</p>	<p>Српски језик и књижевност Географија Ликовна култура Музичка култура Верска настава Грађанско васпитање</p>

ПРОГРАМ РАДА ПРЕДМЕТА – ГЕОГРАФИЈА

ЦИЉ	Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно географским, демографским, насеобинским, политичко географским, економско географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мулти културалности и патриотизма.	
ГОДИШЊИ ФОНД	72	
ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – успоставља везе између физичко-географских и друштвено-географских објеката, појава и процеса; – одређује математичко-географски положај на Земљи.	ДРУШТВО И ГЕОГРАФИЈА	2+1
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – анализира, чита и тумачи опште географске и тематске карте; – оријентише се у простору користећи компас, географску карту и сателитске навигационе системе	ГЕОГРАФСКА КАРТА	8+5
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – доводи у везу размештај светског становништва са природним карактеристикама простора; – анализира компоненте популационе динамике и њихов утицај на формирање укупних демографских потенцијала на примерима Србије, Европе и света; – анализира различита обележја светског становништва и развија свест о солидарности између припадника различитих социјалних, етничких и културних група.	СТАНОВНИШТВО	7+3
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – објашњава континуиране процесе у развоју насеља и даје примере у Србији, Европи и свету; – доводи у везу типове насеља и урбане и руралне процесе са структурама становништва, миграцијама, економским и глобалним појавама и процесима.	НАСЕЉА	4+3
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – уз помоћ географске карте анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности; – доводи у везу размештај привредних објеката и квалитет животне средине; – вреднује алтернативе за одрживи развој у својој локалној средини, Србији, Европи и свету.	ПРИВРЕДА	7+5
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – објасни политичко-географску структуру државе; – представи процесе који су довели до формирања савремене политичко-географске карте свет	ДРЖАВА И ИНТЕГРАЦИОНИ ПРОЦЕСИ	9+7
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – објасни како се издвајају географске регије; – илуструје уз помоћ карте најважније географске објекте, појаве и процесе на простору Европе.	ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ	9+4
УКУПНО		72

Начин остваривања програма

Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
дијалoшка, демонстративна, илустративна, тимски рад, индивидуални, групни, истраживачки, теренски рад, интерактивна, илустративна, текстуална	Фронтални (рад са целим одељењем); Групни облик рада; Рад у паровима; Индивидуални облик рада	Географска карта: физичкогеографска, тематска, нема карта, географски атласи; Уџбеник и остала литература; Глобус: физичкогеографски, тематски, индукциони; Зидне слике и илустрације;

Активности		Евалуација	Корелација
Ученика	Наставника		
- слушају, посматрају, разговор, размењују сопствена знања и мишљења, описују, упоређују, истражују, уочавају утицај Атмосфере на живи и неживи свет у природи, користећи знања из биологије и примењујући своја стечена из географије у биологији, читају, анализирају, израђују дијаграме; пишу, читају и анализирају реферате и самосталне радове, самстално проналазе и анализирају географке	-демонстрира -усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстицање -дискутује -анализира -мотивише	бележење присуства ученика на часовима, домаћи задаци, усмено испитивање, тестирање (писмено испитивање) контролни задаци, ученички радови и продукти ученичких активности, разговор са ученицима посматрање и стално праћење активности ученика	Биологија Историја Математика Информатика и рачунарство Физичко и здравствено васпитање Ликовна култура

ПРОГРАМ РАДА ПРЕДМЕТА- ФИЗИКА

ЦИЉ	Упознавање ученика са природним појавама и основним законима природе, усвајање основа научног метода, активно стицање знања о физичким феноменима кроз истраживање.	
ГОДИШЊИ ФОНД	72	
ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		
<ul style="list-style-type: none"> - разликује врсте кретања према облику путање и промени брзине - објашњава узајамно деловање тела у непосредном додиру и која нису у непосредном додиру - разликује деловање силе Земљине теже од тежине тела - повезује масу и инерцију - решава различите проблемске задатке - демонстрира утицај трења и отпора средине - разликује преношење силе притиска кроз чврста тела, течности и гаса - познаје примену хидростатичног притиска - изражава физичке величине у одговарајућим јединицама међународног система - процењује вредност најмањег подеока код мерних инструмената - мери тежину, дужину, време, запремину масу на основу мерних вредности - одређује средњу вредност мерене величине и грешку мерења - решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (брзина, тежина, густина, притисак) 	УВОД У ФИЗИКУ	4
	КРЕТАЊЕ	13
	СИЈА	15
	МЕРЕЊЕ	13
	МАСА И ГУСТИНА	15
	ПРИТИСАК	12
УКУПНО		144

Начин остваривања програма

Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
Монолошко – дијалогска	Фронтални	Уџбеник
демонстративна метода	Индивидуални	Збирка задатака
	Рад у паровима	табла
		прибор и инструменти за извођење огледа и експеримената

Активности наставника у васпитно-образовном процесу	Активности ученика у васпитно-образовном процесу	Евалуација	Корелација
прати рад сваког ученика кроз непрекидно проверавање његових усвојених знања, стечених на основу свих облика наставе	усваја знања која се излажу кроз наставне садржаје	усмена провера знања, тестови, рачунских задатака. од ученика се очекује стицање трајних знања	математика, географија

ПРОГРАМ РАДА ПРЕДМЕТА - МАТЕМАТИКА

ЦИЉ	Развијање основе апстрактног и критичког размишљања, позитивних ставова према математици, способности комуникације математичким језиком и писмом, као и примена стечених знања у даљем школовању, те решавању проблема из свакодневног живота ученика овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама.	
ГОДИШЊИ ФОНД	<i>144</i>	
ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		
<ul style="list-style-type: none"> — Прочита, запише, упореди и представи на бројевној прави целе бројеве; - Одреди супротан број, апсолутну вредност и редипрочну вредност целог броја; - Израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставнију линеарну једначину и неједначину у скупу целих бројева; - реши једноставни проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину; - Класификује троуглове на основу њихових својстава; - Конструисхе углове од 90° и 60° и користи њихове делове за конструкције других углова; - Уочи одговарајуће елементе подударних троуглова; - Утврди да ли су два троугла подударна на основу ставова подударности; - Конструисхе троугао на основу задатих елемената (странице и углови троуглова); - Примени својства троуглова у једноставнијим проблемским задацима; - Сабира и одузима векторе и користи их у реалним ситуацијама - Одреди центар описане и уписане кружнице троугла; - Примењује особине централне и осне симетрије и транслације у једноставнијим задацима; - Израчуна површину троугла користећи обрасце или разложну једнакост. 	ЦЕЛИ БРОЈЕВИ	24
	ТРОУГАО	24
<ul style="list-style-type: none"> — Прочита, запише, упореди и представи на бројевној прави рационалне бројеве(записане у облику разломка или у децималном запису); - Одреди супротан број, апсолутну вредност и редипрочну вредност рационалног броја; - Израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставнију линеарну једначину и неједначину у скупу рационалних бројева; - реши једноставни проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину; - Примени пропорцију и проценат у реалним ситуацијама; 	РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ	50

<ul style="list-style-type: none"> - Прикаже податке и зависност између две величине у координатном систему (стубичасти, тачкасти и линијски дијаграм); - Класификује четвороуглове на основу њихових својстава; - Конструира углове од 90° и 60° и користи њихове делове за конструкције других углова; - Конструира паралелограм и трапез на основу задатих елемената (странице и углови четвороуглова и дијагонала четвороугла); - Примени својства четвороуглова у једноставнијим проблемским задацима; - Сабира и одузима векторе и користи их у реалним ситуацијама - Примењује особине централне и осне симетрије и транслације у једноставнијим задацима; - Израчуна површину четвороугла користећи обрасце. 	ЧЕТВОРОУГАО	22
<ul style="list-style-type: none"> - Израчуна површину разних фигура користећи обрасце за површину троугла и четвороуглова. 	ПОВРШИНЕ ФИГУРА	16
	ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ СА ИСПРАВКОМ	8
УКУПНО		144

Начин остваривања програма

Наставне методе	Наставни облици рада (задачи на три нивоа)	Наставна средства
Метода разговора	Фронтални	Уџбеник
Усменог излагања	Групи	Збирка задатака
Хеуристичка	Индивидуални	Цртежи и слике
Писаних радова	Рад у паровима	Припремљени материјал
Рада са текстом		Прибор за геометрију
Демонстрације		Фломастер, табла
Писмених и графичких радова		

Активности наставника у васпитно-образовном процесу	Активности ученика у васпитно-образовном процесу	Евалуација	Корелација
Активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу. Практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка.	Предавање, контрола и праћење рада ученика, развијање љубави према предмету. Упознавање ученика са циљевима и садржајима програма, правилима рада и критеријумима оцењивања. Редовно праћење рада и залагања на часу, менторска улога. Вођење рачуна о индивидуализацији, приступу ученику. Подстицање развоја мишљења и разумевања код ученика.	Посматрањем, слушањем, бележењем одговора, увидом у успешност решених задатака. Процењивањем, подржавањем, оцењивањем.	ТИО Физика Хемија Примери скупова из свакодневне праксе и природног окружења.

ПРОГРАМ РАДА ПРЕДМЕТА - БИОЛОГИЈА

ЦИЉ	Циљ наставе биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем	
ГОДИШЊИ ФОНД	72	
ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА
<ul style="list-style-type: none"> - упореди грађу животиња, биљака и бактерија на нивоу ћелија и нивоу организма - повеже грађу и животне процесе на нивоу ћелије и нивоу организма - одреди положај органа човека и њихову улогу - цртежом или моделом прикаже основне елементе грађе ћелије једноћелијских и вишећелијских организама - користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање готових и самостално израђених препарата - хумано поступа према организмима које истражује - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата - табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени 	I ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	36
<ul style="list-style-type: none"> - направи разлику између животне средине, станишта, популације, екосистема и еколошке нише - размотри односе међу члановима једне популације, као и односе између различитих популација на конкретним примерима - илуструје примерима међусобни утицај живих бића и узајамни однос са животном средином 	II ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	16
<ul style="list-style-type: none"> - истражи утицај средине на испољавање особина, поштујући принципе научног метода - идентификује примере природне и вештачке селекције у окружењу и у задатом тексту/илустрацији - повеже еволутивне промене са наследном варијабилношћу и природном селекцијом 	III НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	6
<ul style="list-style-type: none"> - групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи - одреди положај непознате врсте на „дрвету живота“ на основу познавања општих карактеристика једноћелијских и вишећелијских организама 	IV ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	6
<ul style="list-style-type: none"> - прикупе податке о радовима научника који су допринели изучавању људског здравља и изнесе свој став о значају њихових истраживања - одржава личну хигијену и хигијену животног простора у циљу спречавања инфекција - доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци - збрине површинске озледе коже, укаже прву помоћ у 	V ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	8

случају убода инсеката, сунчанице и топлотног удара и затражи лекарску помоћ кад процени да је потребна - повеже узроке нарушавања животне средине са последицама на животну средину и људско здравље и делује личним примером у циљу заштите животне средине		
УКУПНО		72

Начин остваривања програма

Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
<ul style="list-style-type: none"> • Вербално-текстуална • Илустративно-демонстративна • Метода практичних радова • Експериментална метода 	<ul style="list-style-type: none"> • Фронтални • Индивидуални • Рад у великој групи • Рад у малим групама • Рад у пару 	<ul style="list-style-type: none"> • Уџбеник • Табла • Креда • Илустрације • Енциклопедије • Компјутер • Пројектор • Образовни софтвери • Лабораторијски материјал • Часопис

Активности		Евалуација	Корелација
Ученика	Наставника		
<ul style="list-style-type: none"> - монолог - дијалог - анализа - синтеза - уочавање - лабораторијске вежбе - цртање - посматрање - организација - исказује своје мишљење - изводи закључке - представља резултате рада - описују и упоређују појаве - постављају питања 	<ul style="list-style-type: none"> - активно слушање - разговор - коришћење нових извора знања - повезивање знања - закључује, усмерава, проверава - праћење реализације пројекта - проналази примере из свакодневног живота и презентује их ученицима - предаје - показује практично - дискутује - подстиче 	<ul style="list-style-type: none"> - посматрање - праћење - ангажовање ученика - писмено испитивање - усмено испитивање, дебате - белешке - домаћи задаци - проблемски задаци - мапе појмова - израда пројекта, истраживачки радови - лабораторијске вежбе - наставник проверава степен усвојеног знања током године - истиче позитивне примере - производи ученикових активности 	<ul style="list-style-type: none"> - математика - географија - српски језик и књижевност - ликовна култура - информатика и рачунарство - историја - физичко и здравствено васпитање - техника и технологија - ликовна култура

ПРОГРАМ РАДА ПРЕДМЕТА - ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

ЦИЉ	<p>Циљ наставе и учења <i>технике и технологије</i> је да ученик развијетехничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.</p>		
ГОДИШЊИ ФОНД	72		
ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА	
<ul style="list-style-type: none"> -повеже развој грађевинарства и значај урбанизма у побољшању услова живљења -анализира карактеристике савремене културе становања -класификује кућне инсталације на основу њихове намене 	ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ	6	
<ul style="list-style-type: none"> -повезује неопходност изградње инфраструктуре са безбедношћу учесника у саобраћају -повезује информационих технологија у саобраћајним објектима са управљањем и безбедношћу путника и робе -демонстрира правилно и безбедно понашање и кретање пешака и возача бицикла на саобраћајном полигону и /или уз помоћ рачунарске симулације 	САОБРАЋАЈ	8	
<ul style="list-style-type: none"> -скицира просторни изглед грађевинског објекта -црта и чита грађевински технички цртежуважавајући фазе изградње грађевинског објекта уз примену одговарајућих правила и симбола -користи рачунарске апликације за техничко цртање, 3D приказ грађевинског објекта и унутрашње уређење стана уважавајући потребе савремене културе становања -самостално креира дигиталну презентацију и представља је 	ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	18	
<ul style="list-style-type: none"> -класификује грађевинске материјале према врсти и својствима и процењује могућности њихове примене -повезује коришћење грађевинских материјала са утицајем на животну околину -повезује алате и машине са врстама грађевинских и пољопривредних радова -реализује активност која указује на важност рециклаже -образложи на примеру коришћење обновљивих извора енергије и наше енергије њиховог претварања у корисне облике енергије -правилно и безбедно користи уређаје за загревање и климатизацију простора -повезује значај извођењатоplotне изолације са уштедом енергије -повезује гране пољопривреде са одређеном врстом производње хране -описује занимања у области грађевинарства, пољопривреде, производње и прераде хране 	РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА	20	
<ul style="list-style-type: none"> -израда модела грађевинске машине или пољопривредне машине уз примену мера заштите на раду -самостално/тимски врши избор макете/модела грађевинског објекта и образложи избор -самостално проналази информације о условима, потребама и начину реализације макете/модела користећи ИКТ -креира планску документацију (листу материјала, редослед операција, процену трошкова) користећи програм за обраду текста -припрема и организује радно окружење одређујући одговарајуће алате, машине и опрему у складу са захтевима посла и материјалом који обрађује -израђује макету/модел поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду -учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других и предлаже унапређења постојеће макете/модела -одреди реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну 	КОНСТРУКТО РСКО МОДЕЛОВАЊ Е	20	

процену трошкова

УКУПНО

72

Начин остваривања програма

Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
<ul style="list-style-type: none">- дијалогска- документационе- уџбеник, панои,- демонстрационе- методе графичких радова- методе практичног рада- експерименталне методе	<ul style="list-style-type: none">- Фронтални, индивидуални, групни (упару)- Различитим методама, подстичући истраживачки начин рада, постојеће знање ученика о техници и технологији проширити користећи различите изворе знања. Развој технике повезивати са историјским епохама идогађајима.- Упознавање са грађевинским материјалима, занимања и послова у области грађевинарства и пољопривреде треба реализовати уз активну улогу ученика и примену одговарајућих медија.- Омогућити ученицима да идентификују одређена занимања којима се људи баве и послове који се обављају у оквиру тих занимања као и техничка средства која се при томе користе.- Уз активну улогу ученика и примену мултимедија указивати на правилно и безбедно понашање у саобраћају и евентуалне последице.	<ul style="list-style-type: none">- табла- Текст- цртеж- слике и шеме- Графикони- Рачунари и рачунарска симулација- Модели и макете- Апарати и машине, инструменти

Активности

Активности		Евалуација	Корелација
Ученика	Наставника		
<ul style="list-style-type: none">- пажљиво прати излагање наставника и осталих ученика- користи различите изворезнања- проналази нове информације- уочава- разликује- упоређује- класификује- износи своје мишљење- уређује и презентује- закључује- процењује сопствени рад и напредак	<ul style="list-style-type: none">- организатор и реализаторнаставе- презентује- усмераваученика- подстиче на размишљање- развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење- прати напредовање ученика- наводи ученике на одговарајуће закључке	<ul style="list-style-type: none">- Посматрање;- Праћење ангажовања ученика;- Белешке;- Задовољство ученика на часу;- Практичне вежбе и рад на рачунару.	<ul style="list-style-type: none">● историја● информатика и рачунарство● биологија● географија

ПРОГРАМ РАДА ПРЕДМЕТА - ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Редни број	Предметне области			
1.	Физичке способности	Реализује се кроз све наставне области и теме уз практичан рад		
2.	Физичка и здравствена култура			
	1. Физичко вежбање и спорт			
	2. Здравствено васпитање			
3.	Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине	Обучавање	Увежбање	Свега
	1. Атлетика	8	14	22
	2. Спортска гимнастика	5	12	17
	3. Основе тимских и спортских игара – кошарка	15	11	26
	4. Плес и ритмика		3	3
	5. Тестирање и мерење		4	4
УКУПНО		28	44	72 часа + 54 (обавезне физичке активности ученике)

ОБЛАСТ/ТЕМА		ИСХОДИ	САДРЖАЈИ
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ		<ul style="list-style-type: none"> - примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежбе - изведе вежбе и користи их у спорту, рекреацији и различитим животни ситуацијама - упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак 	<ul style="list-style-type: none"> Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издрживости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности
МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	Атлетика	<ul style="list-style-type: none"> - комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу - доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама - разликује атлетске дисциплине - развија своје моторичке способности применом вежбања из атлетике 	<ul style="list-style-type: none"> Техника штафетног трчања Скок у даљ Бацање кугле од 2 кг Истрајно трчање – припрема за крос
	Спортска гимнастика	<ul style="list-style-type: none"> - одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима - користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и у игри - процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици - схвати вредност спортске гимнастике за сопствени развој 	<ul style="list-style-type: none"> Вежбе на тлу Прескоци и скокови Вежбе у вису Ниска греда Гимнастички полигон
	Кошарка	<ul style="list-style-type: none"> -изводи елементе кошаркашке технике - примени основна правила игре - користи елементе кошарке у игри - примени основне елементе тактике у одбрани и нападу - учествује на унутар одељењским такмичењима 	<ul style="list-style-type: none"> Основни елементи технике и правила: -кретање у основном ставу у одбрани, - контрола лопте у месту и кретању, - вођење лопте, - дриблинг, - хватање и додавање лопте, - шутирање, - принципи индивидуалне одбране, - откривање и покривање, - основна правила игре
	Плес и ритмика	<ul style="list-style-type: none"> -изведе кретања у различитом ритму - игра Народно коло - изведе основне кораке плеса из надоне традиције других култура - изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу 	<ul style="list-style-type: none"> Вежбе са вијачом Народно коло „Моравац“ Основни кораци друштвених плесова Народно коло из краја у којем се школа налази
ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА (реализује се кроз све наставне	Физичко вежбање и спорт	<ul style="list-style-type: none"> - објасни својим речима сврху и значај вежбања - поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама 	<ul style="list-style-type: none"> Циљ и сврха вежбања у физичком и здравственом васпитању Основна правила игре Понашање према осталим субјектима у игри

области и теме уз практичан рад)		<ul style="list-style-type: none"> - примени мере безбедности током вежбања - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање - примени и поштује правила спортске игре - прихвати сопствену победу и пораз у складу са „фер плејом“ - препозна лепоту покрета и кретања у физичком вежбању и спорту - процени ниво сопствене дневне физичке активности - препозна могуће последице недовољне физичке активности - пронађе и користи различите изворе информација 	<p>Чување и одржавање материјалних добара која се користе у физичком и здравственом васпитању</p> <p>Уредно постављање и склањање справа и реквизита неопходних за вежбање</p> <p>Упознавање ученика са најчешћим облицима насиља у физичком васпитању и спорту</p> <p>Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта</p> <p>Физичко вежбање и естетика</p> <p>Планирање дневних активности</p> <p>Развој физичких способности у функцији сналажења у ванредним ситуацијама</p> <p>Значај вежбања у породици</p>
	Здравствено васпитање	<ul style="list-style-type: none"> -повеже врсте вежби, игара и спорта са њиховим утицајем на здравље - примени препоручени дневни ритам рада, исхране и одмора - користи здраве намирнице у исхране - користи само препоручене додатке исхрани - примењује здравствено – хигијенске мере у вежбању - правилно реагује након повреда - чува животну средину током вежбања - препозна последице конзумирања дувана 	<p>Физичка активност, вежбање и здравље</p> <p>Лична и колективна хигијена пре и после вежбања</p> <p>Последице неодржања хигијене пре и после вежбања</p> <p>Значај употребе воћа и поврћа у исхрани</p> <p>Последице неправилне исхране и прекомерног уношења енергетских напитака</p> <p>Поступци ученика након повреда</p> <p>Вежбање и играње у различитим временским условима</p> <p>Чување околине на отвореним просторима изабраним за вежбање</p> <p>Последице конзумирања дувана</p>

Начин остваривања програма

Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
<ul style="list-style-type: none"> • Аналитичко-синтетичка метода, • Вербално невербална коомуникација • Демонстрација-асистенција 	<ul style="list-style-type: none"> • Индивидуални, групни, колективни, фронтални, парови. 	Струњаче, креда, пиштаљка, штоперица, метар, лопте, лоптице, канап, мрежа, кош, вијача, обруч, клупа, ластиш, рипстол...

Активности у васпитно – образовном процесу

Активности		Евалуација	Корелација
Ученика	Наставника		
Слуша, уочава, примењује, самосталан рад, закључује, експериментише.	Објашњава, демонстрира, помаже, мотивациони разговор са ученицима, контролише рад, прати ангажовање ученика, оцењује	Посматрање, самостално извођење, задовољство ученика на часу.	Мизичка и ликовна култура, српски језик, географија, биологија, информатика, математика.

ОБАВЕЗНЕ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ

Обезвезни програмски садржаји	Обучавање	Увежбавање	Свега
Рукомет	6	12	18
Препоручени програмски садржаји			
Пливање	6	30	36
Укупно	12	42	54

ТЕМА	ИСХОДИ	САДРЖАЈ
Рукомет	<ul style="list-style-type: none"> - користи елементе технике у игри - примењује основна правила игре - учествује на унутар одељењским такмичењима 	<ul style="list-style-type: none"> Хватање котрљајућих лопти Дриблинг Додавање лопте Шутирање на гол Финтирање Хватање лопте Вежбе са два и три играча у нападу Основни принципи колективне одбране Техника игре голмана Игра са применом правила
Пливање	<ul style="list-style-type: none"> - контролише и одржава тело у води - преплива 25 м техником краула и леђног краула - скочи у воду на главу - поштује правила понашања у и око водене средине - процени своје способности и вештине у води 	<ul style="list-style-type: none"> Предвежбе у обучавању пливања Игре у води Самопомоћ у води Техника краула Техника пливања леђног краула Роњење у дужину

ПРОГРАМ РАДА ПРЕДМЕТА - ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

ЦИЉ	<p>Оспособљавање ученика за учење, живот и рад у друштву које се, развојем дигиталних технологија, брзо мења</p> <p>Развијање информатичких знања, вештина и ставова неопходних за самосталну, одговорну и примерену употребу рачунара у решавању свакодневних задатака у процесу учења, рада и комуникације</p> <p>Оспособљавање ученика да одаберу и употребе одговарајућу технологију сходно задатку, области у којој је примењују или проблему који решавају</p> <p>Развијање креативности и оспособљавање за креативно изражавање применом рачунарске, информационе и комуникационе технологије</p> <p>Оспособљавање ученика да препознају проблем, реше и по потреби рашчлане проблем на делове и решење представе у виду текста,алгоритамског дијаграма или програма</p> <p>Оспособљавање ученика да планирају стратегију решавања проблема (претпоставе решења, планирају редослед активности, изаберу извор информација, средстава/опрему коју ће користити, са ким ће сарађивати, кога ће се консултовати)</p> <p>Оспособљавање ученика за одговорну примену препорука заштите здравља, безбедности, личне и приватности других у свакодневном раду у дигиталном окружењу</p>	
ГОДИШЊИ ФОНД	36	
ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА (укупно=обрада +вежбе)
Ученици умеју да креирају табелу и унесу податке у њу. Знају да унесу измене, додају редове и колоне. Раде са сенчењем и оивичавањем ћелија. Форматирају, промене маргине, заглавље и подножје. Штампашу.	РАД С ТЕКСТОМ	(8=4+4)
Умеју да се повежу на интернет коришћењем различитих мрежа. Примењују правила безбедног рада на интернету. Претражују интернет, користе мејл. Познају правила заштита приватности личних података, заштиту здравља, као и ризике зависности од технологије и управљање временом.	ИНТЕРНЕТ	(5=2+3)
Разликују изворе дигиталних слика, проналазе и преузимају слике са интернета. Користе алате за елементарну обраду слика. Врше конверзију између формата. Штампашу слике	ГРАФИКА	(7=3+4)
Користе једноставне алате за анимацију, израђују сопствене анимације, користе уграђене ефекте.	АНИМАЦИЈА	(6=3+3)
Користе алгоритме. Раде у оквиру радног окружења изабраног софтвера Python за визуелно програмирање. Разликују променљиве. Раде целобројно дељење. Примењују графику. Користе уграђене функције min, max, abs	ПРОГРАМИРАЊЕ	(10=5+5)
УКУПНО		36=15+21

Начин остваривања програма

Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
метода усменог излагања метода разговора (дијалогска метода) метода демонстрације (показивања) метода практичних радова метода писаних и графичких радова,	Фронтални, индивидуални, партнерски облик рада, групни и тимски облик рада	Рачунари и опрема, пројектор, пројекционо платно,

Активности		Евалуација	Корелација
Ученика	Наставника		
<p>Усмерени на наставника, а не међусобну комуникацију</p> <p>Самостално обављају одређени задатак</p> <p>Развијају одговорност за свој успех и достигнуће, али и успех других ученика са којима раде</p> <p>Развијају самосталност али и кооперативност, социјализују се.</p> <p>Заједнички планирају циљеве и садржај са наставником</p> <p>Откривају личне и скривене афинитете</p>	<p>Усмерен на цео разред остварује интеракцију у комуникацији са ученицима</p> <p>Прати и усмерава рад ученика</p> <p>Организује рад у малим групама, саветује ученике.</p> <p>Оспособљава ученике за сложени вид заједничког облика рада</p> <p>Заједничко планирање циљева и садржаја са ученицима</p> <p>Развија тимски дух</p>	<p>Ученици наводе кораке и описују поступак решавања задатка</p> <p>Могу да вреднује своју улогу у групи при изради задатка и активности за које су били задужени</p> <p>Спремни су да поставе резултат свог рада на интернет, раде дељење са другима, уз помоћ наставника</p>	<p>Ликовна култура, Математика, Српски језик, Историја, Физичко и здравствено васпитање</p>

ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

ЦИЉ	Циљ учења Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.		
ГОДИШЊИ ФОНД	36		
ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА	
<ul style="list-style-type: none">-образложи везу права и одговорности;-наведе примере за групу права, слобода и заштита од;-аргументује значај инклузивног образовања, права и потребе за образовањем свих ученика;-штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права;-идентификује показатеље кршења права детета у свакодневном животу, примерима из прошлости, литературе;	Људска права	10	
<ul style="list-style-type: none">-сврсисходно користи кључне појмове савременог демократског друштва : демократија, грађанин, власт;-образложи улогу грађана у друштвеном систему и систему власти на примеру;-разликује стварну партиципацију ученика у одељењу и школи од симболичке и декоративне;	Демократско друштво	7	
<ul style="list-style-type: none">-позитивно користи интернет и мобилни телефон за учење, информисање, дружење, покретање акција;-образложи могући утицај друштвених мрежа на ставове и деловање појединца;-примени 7 правила за сигурно четовање и коришћење СМС порука;-препозна ситуације дигиталног насиља и зна како да реагује и коме да се обрати за помоћ;	Процеси у савременом свету	9	
<ul style="list-style-type: none">-учествује у избору теме, узорка и инструмента истраживања;-учествује у спровођењу истраживања, прикупљању и обради добијених података и извођењу закључака;-презентује спроведено истраживање и добијене резултате;-процењује ефекте спроведеног истраживања и идентификује пропусте и грешке;-у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин;-учествује у доношењу правила рада групе и поштује их;-проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора	Грађански активизам	10	
УКУПНО		36	

Начин остваривања програма

Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
<ul style="list-style-type: none"> -метода посматрања -метода усменог излагања -метода разговора(дијалогска) -метода демонстрације -метода практичних радова -метода писаних и цртаних радова -радионице -симулације -играње улога -студија случаја -дебате -дискусија -пројекат -истраживање -промоција -покретање акција 	<ul style="list-style-type: none"> -фронтални облик рада -рад у пару -тимски облик рада -групни облик рада -индивидуални облик рада 	<ul style="list-style-type: none"> -бела табла, фломастери -папир -хамер -бојице -стикери у боји -анкетни листићи -пројектор, лаптоп -неки документи школе -панои -картице дечјих права -аудио и видео садржај -дневна штампа

Активности		Евалуација	Корелација
Ученика	Наставника		
<ul style="list-style-type: none"> -дискутује -анализира -игра се -истражује -разговара -учи -аргументује -анкетира -осмишљава -одлучује -активно учествује -симулира -прави презентацију -креативно се изражава -износи и размењује мишљења са осталима -процењује -вреднује 	<ul style="list-style-type: none"> -дискутује -подстиче дискусију - мотивише ученике -координира -коментарише -презентује -посматра -даје инструкције -поставља питања -подстиче на активност -слуша -помаже -процењује -вреднује 	<ul style="list-style-type: none"> -разговор са ученицима -посматрање -продукти ученика -самоевалуација ученика -евалуационе листе 	<ul style="list-style-type: none"> -Спски језик и књижевност -Историја -Ликовна култура -Музичка култура -Информатика и рачунарство

ПРОГРАМ РАДА ПРЕДМЕТА – ВЕРСКА НАСТАВА

Садржај програма	Број часова	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Тајна Христова – јединство Бога и човека (Литургија као тајна Христова)	7	фронтални индивидуални групни	да уоче да је слобода кључни елемент у разумевању Тајне Христове
Рођење Христово од Духа Светог и Марије Дјеве (улога слободе Марије Дјеве у рођењу Спаситеља:	3	фронтални индивидуални групни	да уоче да је зачеће Господа Исуса Христа од Духа Светог и Марије Дјеве акт слободе, како Бога, тако и човека
девичанство Богородице) Христос је Син Божији који је постао човек, нови Адама, да би сјединио створену природу с Богом (одлуке 1. и 4. Васељенског сабора; Символ Вере)	10	фронтални индивидуални	да се изгради свест да је Син Божији постао нови Адам преко кога се остварује јединство створене природе и Бога
Улога Бога у спасењу света (свет не може да постоји без заједнице с Богом, али Бог не врши насиље над човеком)	4	фронтални индивидуални групни	да запазе да слобода кључни елемент у остваривању јединстава Бога и тварне природе у коме створена природа превазилази смрт
Улога човека у спасењу света (слобода човека је пресудна за спасење света; осврт на првог Адама и његову улогу у спасењу света; однос човека према природи)	4	фронтални индивидуални групни	да науче да се слобода поистовећује са личношћу, односно да се личност поистовећује с љубављу према другој личности
Христово страдање и Васкрсење	5	фронтални индивидуални	да уоче да се слобода човека у односу на Бога изражава као вера у Бога Оца и његово обећање, односно као љубав према Богу Оцу

		групни	која кроз Литургију чини присутним у историји оно што нам је Бог обећао да ће се десити на крају, а то је Царство Божије
Христов живот у Православној иконографији	3	фронтални индивидуални	запазе разлику између приказивања живота Христовог у православној иконографији и западној ренесансној уметности

ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ

ЖИВОТНЕ ВЕШТИНЕ

Циљ учења слободне наставне активности *Животне вештине* је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове који ће му омогућити да боље разуме различите животне ситуације и изазове, повећа капацитет да на одговоран начин брине о себи, другима и околини и понаша се у складу са културом безбедности.

Годишњи фонд

36

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја програма
<p>Одговоран однос према здрављу Компетенција за целоживотно учење Сарадња Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Комуникација Одговоран однос према околини</p>	<ul style="list-style-type: none"> – на одговоран начин брине о себи и околини и помаже другима у невољи; – проналази релевантне и поуздане изворе информација од значаја за сналажење у свакодневним и ванредним животним ситуацијама; – критички промишља и доноси одлуке уважавајући контекст ситуације, процену последица и најбољи интерес за себе, друге и околину; – јасно изрази сопствене мисли и осећања, са пажњом слуша саговорника и комуницира са другима на конструктиван начин; – сарађује са члановима групе којој припада и одупре се притиску групе на асертиван начин; – организује своје свакодневне активности на продуктиван начин; – препозна опасности и адекватно реагује; – разликује ризично од превентивног и безбедног поступања пре, током и након елементарне непогоде; – тумачи знакове опасности, посебно ЕОР и поступа у складу са упутствима надлежних служби; – процени сопствене могућности и ограничења у решавању проблема и потражи одговарајућу помоћ кад процени да ситуација превазилази његове могућности; – повезује информације од релевантних институција са потенцијалним ризицима и правилним реаговањем у кризним ситуацијама; – образложи значај солидарности са људима у невољи; – аргументује значај културе безбедности и пружања прве помоћи; 	<p>ВЕШТИНЕ ЗНАЧАЈНЕ ЗА УЧЕЊЕ, РАД И ДРУШТВЕНИ ЖИВОТ Вештине критичког мишљења, решавања проблема, доношења одлука. Организационе вештине и вештине управљања временом. Социо-емоционалне вештине: сарадња, комуникација, асертивност, решавање сукоба, препознавање сопствених и туђих емоција, превазилажење стреса.</p> <p>ВЕШТИНЕ ЗНАЧАЈНЕ ЗА ИЗГРАДЊУ КУЛТУРЕ БЕЗБЕДНОСТИ Култура безбедности и надлежности за смањење ризика од катастрофа. Климатске промене и заштита животне средине у контексту културе безбедности. Општа безбедност: безбедност у саобраћају; знаци опасности и упозорења (зрачење, биолошка опасност, ЕОС – експлозивни остаци рата, запаљиво, хемијски производи). План комуникације и евакуације у случају несреће. Елементарне непогоде: пожари, земљотреси, поплаве, екстремни метеоролошки услови. Безбедност на води. Прва помоћ.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> – искаже афирмативни став о људима који су активисти Црвеног крста; – наведе које надлежан за одређене ванредне ситуације и симулира позив хитним службама; – доведе у везу заштиту животне средине са климатским променама и културом безбедности; 	

	<ul style="list-style-type: none"> – разликује безбедно, небезбедно и ризично понашање у саобраћају и примењује мере заштите приликом вожње различитим превозним средствима; – наброји правила којих се треба придржавати у комуникацији током несреће, наведе садржај торбе за случај несреће, поступа према плану евакуације и комуникације; – наброји и објасни мере за ублажавање и смањења ризика од земљотреса, пожара, поплава и екстремних метеоролошких услова; – разликује безбедна од небезбедних купалишта, објасни улогу спасиоца, поступа у складу са правилима понашања на купалиштима и демонстрира поступак самопомоћи у случају грча мишића у води; – наведе принципе и демонстрира пружање прве помоћи на изабраном примеру. 	
--	--	--

МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ

Циљ учења слободне наставне активности *Медијска писменост* је да подстакне развој медијске културе ученика и допринесе јачању способности разумевања, деконструкције и креирања медијских садржаја, које ће ученику помоћи за даљи когнитивни, емоционални и социјални развој у савременом медијацентричном окружењу.

Годишњи фонд часова **36**

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја
Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Естетичка компетенција Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	<ul style="list-style-type: none"> – идентификује/процени комуникацијски процес у односу медији – публика (корисници); – разликује традиционалне и нове медије поредећи начине пласирања порука; – упореди основне особености различитих медија и изводи закључке о функцијама медија; – опише и анализира своје медијске навике; – разликује медијске садржаје од стварности, идентификујући их као конструкте стварности; – деконструише једноставније примере медијских порука; – одговорно креира једноставније медијске садржаје. – критички вреднује оглашавање у различитим медијским садржајима и препознаје профит као основни циљ; – наводи примере манипулације у медијским садржајима којима се подстичу куповина и потрошња, одређена осећања, вредности и ставови потрошача. – разликује функције и могућности мобилних дигиталних платформи; – идентификује недостатке и предности мобилног телефона као уређаја за комуницирање, информисање и забаву; – препознаје сврху и начин функционисања претраживача „на мрежи” и агрегатора садржаја; – вреднује и разврстава једноставније примере информација са интернета према изворима из којег потичу, делећи их на поуздане и непоуздане; 	ПОЈАМ И ФУНКЦИЈЕ МЕДИЈА И Медији и публика (корисници). Традиционални медији (штампа, радио, телевизија, филм) и нови медији (интернет). Улога и место медија у савременом друштву. Медијске навике (<i>Мој медијски дан</i>). ДЕКОНСТРУКЦИЈА И КОНСТРУКЦИЈА МЕДИЈСКЕ ПОРУКЕ Медијски садржаји као конструкти стварности. Деконструкција и конструкција медијских порука. ОГЛАШАВАЊЕ Комерцијални медијски садржаји у различитим медијима (рекламе, скривене поруке намењене пласирању одређених идеја, садржаја и животних стилова). Профит као циљ оглашавања. Типај медијских садржаја на осећања,

	– препознаје ризично понашање на друштвеним мрежама.	вредности и понашање публице – куповину и потрошњу. МЕДИЈСКИ САДРЖАЈИ НА МОБИЛНИМ ДИГИТАЛНИМ ПЛАТФОРМАМА И ПРЕТРАЖИВАЊЕ НА ИНТЕРНЕТУ Комуникација у дигиталном окружењу. Поузданост и веродостојност информација на интернету. Претраживачи „на мрежи” и агрегатори садржаја. Вредновање и селекција доступних информација. Персонализована претрага на Гуглу. Анализа апликација на мобилном телефону. Зависност од мобилних телефона.
--	--	--

ВЕЖБАЊЕМ ДО ЗДРАВЉА

Циљ учења слободне наставне активности *Вежбањем до здравља* је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове и вредности од значаја за одговоран однос према сопственом здрављу, физичком вежбању и здравим животним навикама.

Годишњи фонд **36 часова**

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја
<ul style="list-style-type: none"> – Компетенција за целоживотно учење – Комуникација – Рад са подацима и информацијама – Дигитална компетенција – Решавање проблема – Сарадња – Одговоран однос према здрављу – Одговоран однос према околини – Одговорно учешће у демократском друштву 	<ul style="list-style-type: none"> – дефинише појам здравља, разликује физичко, ментално и социјално здравље и образлаже утицај вежбања на здравље; – упореди специфичности вежбања у спорту и ван спорта; – разликује правилно од неправилног вежбања и планира сопствене физичке активности у складу са потребама, могућностима и интересовањима; – има увид у сопствене разлоге вежбања и истрајава у вежбању; – препозна ситуације у којима не сме да вежба; – препозна утицај различитих вежбања на физички изглед и здравље; – повеже позитиван и негативан утицај вежбања на имунитет; – поштује еколошка правила у средини где вежба; – правилно поступа у пружању прве помоћи при повредама у вежбању; – критички вреднује идеале физичког изгледа који се намећу као и начине за њихово достизање; – користи поуздане изворе информација о утицају исхране и вежбања на здравље и физички изглед; – разликује добро од лошег држања тела и коригује сопствено држање 	<p>ВЕЖБАЊЕ, ЗДРАВЉЕ И ЖИВОТНА СРЕДИНА</p> <p>Појам и врсте здравља, начини његовог праћења и чувања.</p> <p>Утицај вежбања на здравље, раст и развој. Људско тело и вежбање – кости, зглобови, мишићи.</p> <p>Специфичности вежбања у и ван спорта.</p> <p>Правилно и неправилно вежбање.</p> <p>Мотивација за вежбање и фактори који утичу на одустајање.</p> <p>Када не треба вежбати.</p> <p>Вежбање и имунитет.</p> <p>Значај вежбања на чистом ваздуху.</p> <p>Вежбање и очување животне средине.</p> <p>Повреде при вежбању и прва помоћ.</p> <p>ИСХРАНА И ВЕЖБАЊЕ</p> <p>Исхрана као извор енергије.</p>

	<p>тела;</p> <ul style="list-style-type: none"> – препозна ризике гојазности и мршавости; – наведе принципе правилне исхране и примењује их у свом свакодневном животу; – критички се односи према рекламираним производима животних намирница; – аргументовано дискутује о физичким активностима и начину исхране и ризицима неодговарајућих дијета; – доведе у везу вежбање са правима детета; – аргументује значај вежбања после болести и неких повреда; – поштује потребе и могућности различитих учесника у вежбању и наведе примере равноправности и неравноправности у спорту; – преферира физичке активности на свежем ваздуху са другом децом у односу на седење код куће за компјутером. 	<p>Карактеристике основних животних намирница важних за вежбање.</p> <p>Гојазност и мршавост – ризици и компликације. Како и где се информишемо о здравом начину исхране. Производи који се рекламирају, а треба их избегавати.</p> <p>Различите врсте дијета и њихови позитивни и негативни ефекти.</p> <p>Правилна исхрана пре и после вежбања.</p> <p>ВЕЖБАЊЕ И ФИЗИЧКИ ИЗГЛЕД</p> <p>Идеал физичког изгледа некад и сад.</p> <p>Правилно држање тела и физички изглед.</p> <p>Претерана употреба дигиталних технологија и последице на здравље и физички изглед.</p> <p>Утицај вежбања и здравих начина живота на физички изглед.</p> <p>У ВЕЖБАЊУ ЈЕДНАКИ</p> <p>Остваривање права детета на раст, развој, здравље, игру и дружење кроз вежбање прилагођено могућностима и потребама.</p> <p>Доступност опреме и простора за вежбање.</p> <p>Родна (не)равноправност у вежбању и спорту.</p> <p>Вежбање после болести и повреда.</p> <p>Значај вежбања за особе са сметњама у развоју и инвалидитетом и спортови прилагођени њиховим могућностима.</p>
--	---	---

ЦРТАЊЕ, ВАЈАЊЕ И СЛИКАЊЕ

Циљ учења слободне наставне активности *Цртање, вајање и сликање* је да ученик кроз ликовни рад развија стваралачко мишљење и унапређује визуелно опажање, естетичке критеријуме и способност ликовног изражавања.

Годишњи фонд **36**

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја програма
Компетенција за учење Естетичка компетенција Комуникација Решавање проблема Рад са подацима и информацијама Одговоран однос према здрављу	<ul style="list-style-type: none"> – црта креирајући линије различитих вредности комбиновањем материјала, угла и притиска прибора/материјала; – црта према задатом моделу приказујући односе величина које опажа; – илуструје причу, бајку или песму одабраном цртачком техником; – обликује, према моделу, фигуре од меког материјала стилизујући сложени облик; 	<p>ЦРТАЊЕ</p> <p>Својства линија.</p> <p>Врсте цртежа.</p> <p>Цртачке технике.</p> <p>ВАЈАЊЕ</p> <p>Својства облика.</p>

<p>Одговоран однос према околини Сарадња Дигитална компетенција Предузимљивост и оријентација према предузетништву Одговорно учешће у демократском друштву</p>	<p>– обликује, у самосталном и тимском раду, скулптуре или употребне предмете од материјала за рециклажу; – наслика ликовни рад према задатом или одабраном моделу приказујући тонове које опажа; – обликује стварне и имагинарне текстуре и облике одабраном цртачком, сликарском или вајарском техником; – изрази цртежом, сликом и скулптуром машту, сећање, емоције, интересовања или утисак о уметничком делу; – обликује употребне предмете примењујући најмање једну хоби технику; – разликује цртачке, сликарске и вајарске технике, материјал и прибор; – чисти радну површину, простор и прибор по завршетку сваког рада; – учествује у активностима које доприносе добробити школе и локалне заједнице.</p>	<p>Стилизовање облика. Вајарске технике.</p> <p>СЛИКАЊЕ Примарне, секундарне и терцијарне боје. Локални тон. Сликарске технике.</p>
--	--	--

ЧУВАРИ ПРИРОДЕ

Циљ учења слободне наставне активности је да ученици стекну знања, понашање, ставове и вредности који су потребни за очување и унапређење животне средине, биодиверзитета, природе и одрживог развоја.

Годишњи фонд часова

36 часова

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ По завршетку програма ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја
<p>Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Естетичка компетенција</p>	<p>– препознаје проблем, планира стратегију решавања и решава проблем примењујући знања и вештине стечене у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства. – прикаже и образложи резултате истраживања са аспеката очувања животне средине, биодиверзитета и здравља, усмено, писано, графички или одабраном уметничком техником; – користи ИКТ за комуникацију, прикупљање и обраду података и представљање резултата истраживања; – вреднује утицај својих навика у заштити животне средине и биодиверзитета; – активно учествује у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и биодиверзитета; – повеже значај очувања животне средине и биодиверзитета са бригом о сопственом и колективном здрављу; – одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу; – аргументује своје ставове према еко-култури и култури свакодневног живљења; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању задатог циља; – критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи; – критички се односи према употреби и злоупотреби природе.</p>	<p>УПОЗНАЈ ЖИВИ СВЕТ СВОЈЕ ОКОЛИНЕ Биодиверзитет и његов значај. Истраживање биодиверзитета непосредне околине. Мапирање врста. ЗНАЧАЈ ЖИВОГ СВЕТА ЗА ЧОВЕКА Лековите биљке. Самоникле јестиве биљке. Зачинске биљке Аутохтоне расе и сорте. Значај биљног покривача. Утицај климатских промена на живи свет. ПОМОЗИМО ДА ПРЕЖИВЕ Угроженост врста. Значај опрашивача. Утицај пестицида на живи свет. ЈА ЧУВАМ ПРИРОДУ Природни ресурси. Рационална употреба енергије. Рационална употреба воде. Понашање у природи.</p>

Заштићене природне вредности.
Позитиван и негативан утицај човека на животну средину.

МУЗИКОМ КРОЗ ЖИВОТ

Циљ учења слободне наставне активности *Музиком кроз живот* је да ученик развија стваралачко и креативно мишљење кроз практичан рад, мотивацију, интелектуални, социјални, емоционални и морални развој, свест о сопственом здрављу, опажање, осетљивост за естетику, радозналост и самопоуздање како би био оспособљен за креативно решавање проблема и имао одговоран однос према очувању уметничког наслеђа и културе свога и других народа.

Годишњи фонд

36

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја програма
Компетенција за целоживотно учење Естетичка компетенција Решавање проблема Комуникација Сарадња Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Одговорно учешће у демократском друштву Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини	<ul style="list-style-type: none"> – примењује динамичко нијансирање при извођењу музичких дела; – препознаје елементе динамике у свакодневном животу; – анализира врсте такта и ритам у уметничким делима; – препознаје боју тона у складу са садржајем композиције; – изводи композиције домаћих и страних аутора самостално и у групи, користећи глас, покрет и инструменте; – изводи двогласне и трогласне композиције домаћих и страних аутора; – исказе своја осећања у току извођења музике; – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; – учествује у манифестацијама; – користи различите технике телесних перкусија самостално и у групи; – примењује технике правилног дисања у свакодневном животу; – препознаје говор тела, свој и своје околине; – контролише покрете користећи концентрацију; – сарађује са члановима групе којој припада, поштујући различитости; – процени сопствене могућности у примени телесних перкусија; – самостално осмишљава и импровизује покрете за ритмичке аранжмане; 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ Проширивање знања о музичким елементима. Изражајна својства динамике. Врста, карактер и примена темпа. Тон: боја и текстура Ритам: дводелни, троделни, четвороделни и мешовити. Повезивање звука и ритма. Примена динамике, темпа и ритма у свакодневном животу Проширивање искуства ученика у коришћењу различитих музичких средстава за рад у процесу музичког изражавања и обликовања; Индивидуално и групно певање. Двоглас. Троглас. Индивидуално и групно свирање.
	<ul style="list-style-type: none"> – контролише сопствене покрете у циљу боље координације; – својим речима објасни значај телесних перкусија на у сваком смислу; – критички анализира своје и туђе извођење; – истражи и објасни шта је музичка критика и која је њена улога; – објасни и примени различите технике критичког мишљења; – самостално поставља питања везана за дату тему; – аргументовано исказе утисак о слушаним делима; – вербализује свој доживљај музике; – исказе свој доживљај музике кроз друге уметности. – критички просуђује утицај музике на здравље ; – разуме и користи интеркултурални дијалог 	ТЕЛО КАО МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТ Синхронизација различитих менталних и физичких капацитета. Координација различитих менталних и физичких капацитета Правилно дисање. Концентрација. Говор тела. Јачање одређених делова тела. Рефлекс. Пажња. Брзина реаговања на различите захтеве из

	<p>– примењује различите врсте писмености (језичке, медијске, културне, научне...);</p> <p>– разуме концепт инклузије и осетљив је према различитостима;</p> <p>– самостално анализира музичка дела, користећи научене технике критичког мишљења;</p>	<p>окружења.</p> <p>Развој свесности о нашем телу, контроли покрета и јачању мишића, као и бољој координацији и балансу.</p> <p>Стимулација и активација организма на психомоторном и когнитивном нивоу.</p> <p>Истраживање унутрашњег ритма и звука свога тела.</p> <p>Body percussion.</p>
		<p>КРИТИЧКО МИШЉЕЊЕ КРОЗ МУЗИКУ</p> <p>Технике критичког мишљења. Дрво проблема. Дебата. Шест шешира. Мозгалица. Трибине.</p> <p>Вештине критичког мишљења: комуникација, сарадња, препознавање проблема, решавање проблема.</p> <p>Вештина постављања питања: меморијска, транслацијска, интерпретацијска, аналитичка, синтетичка, евалуацијска.</p> <p>Обликовање оригиналног мишљења.</p> <p>Музичка критика. Анализа композиције</p> <p>Развијање способности и интересовања за целоживотно образовање.</p>

САЧУВАЈМО НАШУ ПЛАНЕТУ

Циљ учења слободне наставне активности Сачувајмо нашу планету јесте развијање функционалне писмености из области заштите животне средине, разумевање односа човек – природа са циљем бољег схватања света који га окружује, лакше сналажење у природном и социјалном окружењу и формирање одговорног и активног појединца у циљу разумевања и примене концепта одрживог развоја.

Годишњи фонд

36

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја програма
Компетенција за целоживотно учење Естетичка компетенција Решавање проблема Комуникација Сарадња Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Одговорно учешће у демократском друштву	<ul style="list-style-type: none"> – наведе основне појмове о животnoj средини; – наведе примере утицаја човека на животну средину; – уочи узрочно-последичне везе и односе на релацији човек и животна средина; – препозна проблеме у локалној средини на основу концепта одрживог развоја; – активно и одговорно управља и решава интегративне пројектне задатке; – повезује хоризонтално и вертикално знања о одрживом коришћењу ресурса и користи холистички приступ у решавању проблема одрживог развоја; 	<p>ПОЛОЖАЈ И УЛОГА ЧОВЕКА У ПРИРОДИ</p> <p>Основни појмови из области животне средине.</p> <p>Утицај човека на животну средину.</p> <p>Концепт одрживог развоја.</p> <p>Спровођење акција у заштити и очувању животне средине (мали пројекти).</p> <p>ПРИРОДНА БОГАТСТВА (РЕСУРСИ) И</p>

<p>Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према окоolini</p>	<ul style="list-style-type: none"> – развија ставове и вредности о очувању животне средине кроз решавање проблема на локалитету; – емоционално реагује на проблеме локалног окружења; – схвати и разуме поделу и значај природних ресурса – разликује обновљиве од необновљивих природних ресурса; – препозна и наводи примере обновљивих и необновљивих природних ресурса; – критички се односи према нерационалном коришћењу необновљивих природних ресурса; 	<p>ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ Природни ресурси (богатства) – дефиниција, подела и значај. Обновљиви и необновљиви природни ресурси. Жива бића као природни ресурс (мали пројекти). Одрживо коришћење ресурса.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> – наведе изворе и последице загађења природне средине – разликује изворе и врсте загађења; – анализира из различитих углова утицај загађења на живи свет; – разврстава изворе загађења; – истражи изворе загађења у локалној средини; – наведе примере последица стварања озонских рупа и других глобалних проблема на животну средину; – уочава узрочно последичне везе између глобалних и локалних проблема загађења и очувања природне средине; – уочи повезаност природних, социјалних и економских фактора у очувању животне средине; – креира решења за смањење загађења од отпада у оквиру пројеката; – користи методе и алате истраживања на терену; – прикупља податке из различитих извора уз критичко сагледавање и доношење закључка; – разликује биодиверзитет од геодиверзитета; – идентификује и објашњава факторе који доводе до угрожавања биодиверзитета и геодиверзитета; – процењује негативан утицај појединих фактора на биодиверзитет и геодиверзитет у локалној средини; – наводи примере заштите биодиверзитета и геодиверзитета; – креира истраживачке задатке; – користи ИКТ приликом прикупљања информација и представљања резултата истраживања о геодиверзитету и биодиверзитету; – ради у тиму, размењује мишљење и учествује у акцијама очувања животне средине; – објашњава резултате истраживања повезаности геодиверзитета и биодиверзитета. 	<p>ИЗВОРИ И ПОСЛЕДИЦЕ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ Појам, извори и врсте загађивања. Глобалне промене и глобалне последице. Озонске рупе и последице на животну средину. Смањење загађења од отпада.</p> <p>БИОДИВЕРЗИТЕТ И ГЕОДИВЕРЗИТЕТ Дефиниција биодиверзитета и геодиверзитета. Угрожавање биодиверзитета и геодиверзитета. Заштита биодиверзитета и геодиверзитета.</p>

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

Годишњи фонд часова: 9

Недељни број часова: 1 месечно

Циљеви и задаци:

- Усвајање наставних садржаја које ученици нису усвојили током редовне наставе.
- Усвајање наставних садржаја предвиђених наставним планом и програмом на основном нивоу.
- Увježбавање и понављање стечених знања и вештина и давање упутстава за савладавање потешкоћа у учењу.
- Пружање индивидуалне помоћи ученицима у учењу и бољем разумевању наставних садржаја.
- Посебно помоћи ученицима који раде по ИОП и Инклузији.
- Пружање помоћи ученицима који због болести, слабог предзнања или из било којих других разлога нису усвојили одређено наставно градиво.
- Омогућити да ученик кроз вежбање савлада како теоретски, тако и практични део градива у оквиру својих могућности.

Садржаји	Број часова	Активности у образовно васпитном раду	Начини и поступци реализације	Циљеви и задаци садржаја програма
Творба речи	3	слушање, упоређивање, самостално закључивање, практично примењивање, истраживање	монолошки дијалошки тимски рад	Усвајање знања о творби речи, простим речима, твореницама, о начинима творбе.
Гласовне промене	3	слушање, упоређивање, самостално закључивање, практично примењивање, истраживање	монолошки дијалошки тимски рад	Овладавање знањима о подели гласова у српском језику, о месту артикулације, звучности/беззвучности, препознавање гласовних промена извршених у речима.
Глаголски облици	3	слушање, упоређивање, самостално закључивање, практично примењивање, истраживање	монолошки дијалошки тимски рад	Савладавање знања о глаголским облицима и могућност препознавања глаголских облика у тексту.

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Годишњи фонд часова: 9

Број часова: 1 месечно

Циљеви допунске наставе:

Допунска настава се организује за ученике који спорије разумевају, усвајају и стичи знања; за ученике који су били одсутни са часова; и за оне који желе да још боље упознају наставну тему са циљем да ученици према својим способностима и брзини напредовања усвоје што квалитетније резултате и знања.

Задаци допунске наставе:

Помагање ученицима да постигну бољи успех, рад у малим групама и индивидуални рад.

Садржаји	Број часова	Активности у образовно васпитном раду	Начини и поступци реализације	Циљеви и задаци садржаја програма
Tenses	3	- израда задатака - читање - писање	индивидуални - фронтални	- самостални приступ проблему који је везан за глаголска времена - разликовање глаголских времена
Sentences	1	- писање - анализа реченице - допуњавање реченице	индивидуални - фронтални	- рад на писању у циљу побољшања - напредније писање
Reading	1	- читање текстова у целини и по деловима - спеловање	индивидуални - фронтални	- сигурније читање - смисаоно читање
Parts of speech	2	- грађење речи - читање - самостални рад	индивидуални - фронтални	правилно коришћење и грађење речи
Writing dictation	1	- писање - спеловање	индивидуални - фронтални	правилно писање речи и реченица
Conditional sentences	1	- писање - читање - израда задатака	индивидуални - фронтални	правилно грађење и употреба кондиционала

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ ИЗ ИСТОРИЈЕ

Годишњи фонд часова: 9

Број часова: 1 месечно

Циљеви и задаци допунске наставе:

- Усвајање наставних садржаја које ученици нису усвојили током редовне наставе.
- Усвајање наставних садржаја предвиђених наставним планом и програмом на основном нивоу.
- Увежбавање и понављање стечених знања и вештина и давање упутстава за савладавање потешкоћа у учењу.
- Пружање индивидуалне помоћи ученицима у учењу и бољем разумевању наставних садржаја.
- Посебно помоћи ученицима који раде по ИОП и Инклузији.
- Пружање помоћи ученицима који због болести, слабог предзнања или из било којих других разлога нису усвојили одређено наставно градиво.
- Омогућити да ученик кроз вежбање савлада како теоретски, тако и практични део градива у оквиру својих могућности.

Садржаји	Број часова	Активности у образовно васпитном раду	Начини и поступци реализације	Циљеви и задаци садржаја програма
Увод	1	-активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација и графикона -читање текстова -анализа стрипа или филма	-наративна -дијалогска -илустративна -текстуална -стрип или филм	- Ученик с еупознаје са променама насталим крајем античког доба
Рани средњи век	4	-активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација и графикона -читање текстова -анализа стрипа или филма	-наративна -дијалогска -илустративна -текстуална -стрип или филм	- Ученик утврђује знање о настанку феудалних држава у Европи
Позни средњи век	4	-активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација и графикона -читање текстова -анализа стрипа или филма	-наративна -дијалогска -илустративна -текстуална -стрип или филм	- Ученик утврђује знање о дешавањима у позно, средњем веку и развоју националне државе

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ ИЗ ГЕОГРАФИЈЕ

Годишњи фонд часова: 9

Недељни број часова: 1месечно

Циљеви наставе:

Допунска настава се организује за ученике који спорије разумевају, усвајају и стичу знања, за ученике који су били одсутни са часова, и за оне који желе да још боље упознају наставну тему, са циљем да ученици према својим способностима и брзини напредовања усвоје што квалитетније резултате и знања .

Садржаји	Број часова	Активности у образовно васпитном раду	Начини и поступци реализације	Циљеви и задаци садржаја програма
Планета Земља	1	Питају, размењују мишљења, демонстрирају	Дијалогска. демонстрациона	Утврђивање знања, боље разумевање појмова и чињеница
Становништво и насеља на Земљи	1	Разговарају, цртају, анализирају	Дијалогска. демонстрациона	Боље упознавање са одликама становништва на Земљи и условима развоја
Картографија	1	Питају, демонстрирају, илуструју	Дијалогска, илустрациона, демонстративна	Обучавање и примена картографске писмености
Регионална географија Европе	6	Питају, читају, упоређују, демонстрирају	Дијалогска, демонстрациона, тјекстуална	Боље и брже упознавање, схватање, упоређивање и усвајање знања и примена тих знања

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ ИЗ ФИЗИКА

Годишњи фонд часова: 11

Број часова: 1 месечно

Циљеви допунске наставе:

Допунски рад се организује за ученике који, из објективних разлога, у редовној настави не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја, за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања и отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад. Такође бира активности, методе које ће најпре довести до напретка да постигну позитиван успех.

Садржаји	Број часова	Активности у образовно васпитном раду	Начини и поступци реализације	Циљеви и задаци садржаја програма
Кретање	3	Ученик: треба да посматра кретање тела, уз помоћ наставника изведе закључак, уради просте задатке и дискутује решења.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да: стекне представу; препозна величине које карактеришу кретање; зна шта је брзина и која је њена мерна јединица.
Сила	1	Ученик: треба да посматра различита деловања између тела и уз помоћ наставника дође до закључка.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да на основу узајамног деловања тела схвати силу као меру узајамног деловања, која се мери динамометром и зна њену мерну јединицу.
Мерење	2	Ученик: посматра разна мерила и инструменте; уз помоћ наставника мери неке физичке величине; записује и изводи закључак.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустр.-дем. метода	Ученик треба да: научи мерење физичких величина: дужине, времена и запремине; зна уређаје за њихово мерење и њихове мерне јединице.
Маса и густина	3	Ученик: посматра уз помоћ наставника, уочава, врши мерење, записује, закључује и решава једноставне задатке.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да: добије представу о маси; зна уређај за мерење масе и њене мерне јединице; уме да израчуна густину и зна мерну јединицу густине.
Притисак	2	Ученик: посматра, уз помоћ наставника наводи примере за притисак, решава једноставне задатке.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустр.-дем. метода	Ученик треба да зна да израчуна притисак и да зна његову мерну јединицу; зна Паскалов закон; зна шта је атмосферски и хидростатички Р.

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ МАТЕМАТИКЕ

Годишњи број часова: 9

Број часова: 1 месечно

Циљеви наставе:

- идентификација ученика за допунску наставу у септембру месецу на основу резултата са иницијалног теста градива предходног разреда – утврђивање знања које је потребно за даљи рад.
- У допунски рад могу током година да се укључе и ученици који из различитих разлога нису успели да савладају делове градива.
- Допунски рад за поједине ученике траје док се не овлада одређено градиво;
- усвајање садржаја који ученици нису усвојили током редовне наставе;
- давање упутстава за савладавање тешкоћа у учењу;
- оспособљавање ученика за решавање задатака на основном нивоу;

Задаци наставе:

- схвате потребу увођења негативних бројева, структуру скупова целих и рационалних бројева, те појмове супротног броја, реципрочног броја и апсолутне вредности броја;
- усвоје основне рачунске операције у скуповима Z и Q и довољно увежбају извођење тих операција;
- могу да читају, састављају разне једноставније изразе са рационалним бројевима и израчунају њихову вредност;
- упознају и умеју да решавају једноставније једначине и неједначине у скупу рационалних бројева;
- разумеју процентни начин изражавања ;
- познају класификацију троуглова и четвороуглова и знају њихова основна својства;
- схвате релацију подударности и њена својства ;
- схвате једнакост површи геометријских фигура и правила о израчунавању површина троуглова, паралелограма и других четвороуглова

Садржаји	Број часова	Активности у образовно васпитном раду	Начини и поступци реализације	Циљеви и задаци садржаја програма
Цели бројеви	2	-пребројава -групише -упоређује	-демонстративна -дијалошка	-основне рачунске операције са целим бројевима и њихова својства -сабирање и одузимање, једначине и неједначине - множење,дељење,
Троугао	3	-посматра -уочава -именује -разликује	-демонстративна -илустративна -дијалошка	-елементи,врсте троуглова, конструкција -подударност и значајне тачке
Рационални бројеви	2	-разликује -именује -упоређује -пребројава -рачуна	-демонстративна -дијалошка	сабирање,одузимање, једначине и неједначине -множење,дељење,
Четвороугао	1	-посматра -уочава -именује	-демонстративна -илустративна -дијалошка	-врсте и конструкције

		-разликује		
Површина троуглова и четвороуглова	1	-уочава -рачуна -упоређује	-илустративна -демонстративна -дијалошка	-појам јединичне површи -уочавање да подударне фигуре имају једнаке површине -уочавање зависности површине од одређених елемената -правилно тумачење формуле -израчунавање површине

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ БИОЛОГИЈЕ

Годишњи фонд часова: 9

Број часова: 1 месечно

Циљеви наставе:

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, откланњања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Задаци наставе:

оспособити ученике да овладају основним појмовима из биологије ради лакшег уклапања у редовни наставни процес; омогућити ученицима да на што лакши начин надокнаде и усвоје појмове које су пропустили због краћег или дужег изостајања са редовне наставе; омогућити ученицима да овладају различитим методама учења биолошких садржаја ради развијања самосталности у учењу..

Садржаји	Број часова	Активности у образовно васпитном раду	Начини и поступци реализације	Циљеви и задаци садржаја програма
Праживотиње	1	- слушају - питају - разговарају	- дијалошка - демонстративна, - илустративна	- боље разумевање и уочавање карактеристика праживотиња
Царство животиња	6	- слушају - питају - разговарају	- дијалошка - демонстративна, - илустративна	- боље разумевање и уочавање основних одлика животиња - разумевање поделе животињског царства на групе - разумевање основних одлика животиња из појединих група - разумевање значаја животиња у природи и за човека
Угроженост и заштита животиња	1	- слушају - питају - разговарају	- дијалошка - демонстративна, - илустративна	- боље разумевање угрожености појединих животиња, факторе угрожавања и значај њихове заштите - разумевање значаја одговорног односа према животињама
Увод у органску еволуцију	1	- слушају - питају - разговарају	- дијалошка	- разумевање појма еволуције - разумевање значаја фосилних остатака за еволуцију

ПРОГРАМ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

ПРОГРАМ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

Број часова: 1 месечно

Циљеви и задаци додатне наставе:

Уочавање потенцијално даровитих ученика, проширивање и продубљивање њихових знања и умења, непосредније активирање ученика, развијање маште, подстицање на стваралачки рад, припремање ученика за разне врсте такмичења

Садржаји	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Творба речи	2	слушање, упоређивање, самостално закључивање, практично примењивање, истраживање, уочавање, анализирање	- монолошки; - дијалoшки; - текстовни; - индивидуални - тимски рад - истраживачки рад	Ученик проширује своје знање о творби речи, овладава тежим примерима и препознаје начин творбе.
Гласовне промене	3	слушање, упоређивање, самостално закључивање, практично примењивање, истраживање, уочавање, анализирање	- монолошки; - дијалoшки; - текстовни; - индивидуални - тимски рад - истраживачки рад	Ученик утврђује своје знање о подели гласова српског језика и проширује га; уочава гласовне промене у тежим примерима.
Глаголски облици	3	слушање, упоређивање, самостално закључивање, практично примењивање, истраживање, уочавање, анализирање	- монолошки; - дијалoшки; - текстовни; - индивидуални - тимски рад - истраживачки рад	Ученик утврђује и проширује своје знање о глаголским облицима; Уочава глаголске облике у тежим примерима.
Придевске заменице	1	слушање, упоређивање, самостално закључивање, практично примењивање, истраживање, уочавање, анализирање	- монолошки; - дијалoшки; - текстовни; - индивидуални - тимски рад - истраживачки рад	Ученик понавља раније знање о заменицама, утврђује и проширује знање о придевским заменицама.

ПРОГРАМ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Садржаји	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
<p>Verb to be, to do, to have</p> <p>Reading and writing familiar and unknown texts</p> <p>Grammar-Present tenses Simple and Continuous</p> <p>Grammar-Past Simple</p> <p>Future Tenses- going to and simple</p> <p>Grammar- Present Perfect Simple</p> <p>Reading and writing familiar and unknown texts</p> <p>Grammar- Tenses</p>	<p>обнавља примењује своја знања на новим примерима бележи чита текст задатака решава постављене задатке самостално се служи познатим и непознатим текстовима у учењу и истраживању припрема и излаже своје радове</p>	<p>мотивише усмерава објашњава контролише проверава упућује помаже да се дође до правих решења, закључака и генерализација прати и евидентира развој и напредовање ученика усавршава утврђене програме открива нове могућности индивидуализације рада обезбеђује укључивање ученика у организоване облике рада ван школе</p>	<p>монолошка метода дијалогска метода решавање проблема рад на тексту, писани и графички радови демонстративна метода игровне активности комбиновани рад</p>	<p>Циљ наставе енглеског језика јесте да ученици овладају основним законитостима енглеског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати. Задаци наставе енглеског језика:</p> <ul style="list-style-type: none"> – развијање љубави према страном језику и потребе да се он негује и унапређује; – описмењавање ученика на темељима књижевног језика; – поступно и систематично упознавање граматике и правописа енглеског језика; – упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима енглеског језика; – оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца); – уочавање разлике између матерњег говора и страног језика; – развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза; – увежбавање и усавршавање гласног читања и читања у себи (дживљајног – изражајног, интерпретативног, истраживачког; читање с разумевањем, логичко читање) у складу са врстом текста (књижевним и осталим текстовима);

				<ul style="list-style-type: none"> – упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу; – поступно и систематично оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста; – развијање потребе за књигом; – усвајање основних функционалних појмова и теоријских појмова из страног језика – навикавање на редовно праћење и критичко процењивање часописа за децу и емисија за децу на радију и телевизији; – подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво; – подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.); – васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности; – развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.
--	--	--	--	---

ПРОГРАМ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ ИСТОРИЈЕ

Садржај програма	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начини и поступци остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Увод; Рачунање времена	2	Израда задатака, самостално задавање примера, показивање другима који то не знају	Објашњава, мотивише ученике за учешће на такмичењима, подстиче на истраживачки рад, методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму	Увежбавање стечених знања везаних за рачунање времена задавањем тежих задатака (по хришћанском, муслиманском, грчком, византијском, римском календару)	Усвајање знања у већем обиму, оспособљавање за решавање задатака напредног нивоа
Сналажење на историјској карти (Египат, Грчка, Крит Рим, римске провинције на Балкану, Винча, Старчево, Лепенски Вир, Средоземно море, Дунав, освајање Александра Македонског)	2	Примењују и користе историјски атлас, проналазе, задате појмове на карти, сналазе се, читају ознаке...	Објашњава, мотивише ученике за учешће на такмичењима, подстиче на истраживачки рад, методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму	Задавање појмова и њихово налажење на различитим историјским картама, учење читања историјске карте	Проширивање постојећих и усвајање нових знања, развијање сарадничког односа, сналаже на карти
Уметност Старе Грчке и Рима, познате личности Старог века	2	Слушају, питају, истражују, упоређују, илуструју и користе историјски атлас, одговарају на питања наставника	Објашњава, мотивише ученике за учешће на такмичењима, подстиче на истраживачки рад, методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму	Рад у пару, групни, индивидуални	Усвајање нових знања и утврђивање већ постојећих, употреба атласа и зидних историјских карата, повезивање и примена наученог
Занимљива историја	2	Израда асоцијација и квизова и њихово решавање, прављење презентација	Објашњава, мотивише ученике за учешће на такмичењима, подстиче на истраживачки рад, методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму	Индивидуални, групни, рад у пару	Повезивање и примена наученог, анализа текстова, уочавање повезаности градива

ПРОГРАМ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ БИОЛОГИЈЕ

Садржаји	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
1.Биологија и биолошке дисциплине (основни појмови) 2.Како се природа упознаје; експерименти 3.Техника микроскопирања 4.Особине живих бића (основне разлике живе и неживе природе) 5.Ћелија (основна грађа и функција) 6.Посматрање биљне ћелије под микроскопом 7.Основне разлике између једноћелијских и вишећелијских организама 8.Вируси (основне карактеристике) 9.Бактерије (основне карактеристике) 10.Царство протиста 11.Настанак биљака 12.Биљни органи (вегетативни, репродуктивни) 13.Корен (основна грађа и улога) 14.Стабло (основна грађа и улога) 15.Лист (облици, основна грађа и улога) 16.Животни процес-фотосинтеза 17.Животни процеси-транспирација и дисање 18.Животни процеси 19.Цвет (облици и основна грађа) 20.Цвет (улога, опрашивање и оплођење) 21.Плод (подела, улога) 22.Семе 23.Вегетативно размножавање(појам, подела) 24.Алге (основне карактеристике) 25.Маховине (основне карактеристике) 26.Папратнице (основне карактеристике) 27.Голосеменице (основне карактеристике) 28.Разноврсност голосеменица 29.Скривеносеменице (основне карактеристике) 30.Разноврсност скривеносеменица 31.Јестиве и лековите биљке 32.Житарице, отровне и зачинске биљке 33.Прикупљање биљака за школски хербаријум 34. Прикупљање биљака за школски хербаријум 35.Гљиве (основне карактеристике) 36.Лишајеви (основне карактеристике)	-активно слушање -води дијалог са наставником -разговор -поставља питања -бележи -повезивање знања -закључивање -решава проблемске задатке - ради тестове -користи нове изворе знања	-води дијалог са учеником -објашњава -помаже у раду -активно слушање -разговор -повезивање знања -закључивање -коришћење нових извора знања -поставља мотивациона питања	-индивидуални рад - групни рад - решава проблемске задатке - ради тестове - користи нове изворе знања (интернет, часописи..)	схвате улогу и значај биологије за напредак човечанства и одрживог развоја; разумеју поступност у развоју живог света; схвате да су жива бића груписана према сродности у пет царства; стекну основна знања о грађи и функционисању живих бића; развију способност повезивања појмова и процеса у живим бићима у природи; стекну знање о разноврсности и распрострањености живих бића; схвате узајамне односе живих бића и животне средине, као и динамику кружења материје и протичања енергије; користе методе посматрања, мерења и експеримента

ГЕОГРАФИЈА

Циљеви и задаци : Организује се за ученике који на редовној настави показују изразито занимање за географију и поседују способности које се могу више развијати додатним радом. Циљ додатне наставе да заинтересованим ученицима омогући усвајање наставних садржаја који на часовима редовне наставе због своје сложености нису препоручљиви за све ученике . Задатак додатне наставе је да оно што је у науци објективно сложеније од других делова градива током ових часова детаљно се обрађује.

Број теме	Назив теме	Број часова
1.	Планета Земља	2
2.	Становништво и насеља на Земљи	2
3.	Географска средина и људске делатности	2
4.	Регионална географија	3

ФИЗИКА

Додатна настава из физике организује се у шестом разреду са по једним часом недељно. Програмски садржаји ове наставе обухватају:

- изабране садржаје из редовне наставе који се сада обрађују комплексније (користи се и дедуктивни приступ физичким појавама, раде се тежи задаци, изводе прецизнија мерења на сложенијим апаратима итд.);
 - нове садржаје, који се наслањају на програм редовне наставе, али се односе на сложеније физичке појаве или на појаве за које су ученици показали посебан интерес.
- Редослед тематских садржаја у додатној настави прати редослед одговарајућих садржаја у редовној настави. Уколико у школи тренутно не постоје технички услови за остваривање неких тематских садржаја из додатне наставе, наставник бира оне садржаје који могу да се остваре. Поред понуђених садржаја, могу се реализовати и теме за које ученици покажу посебно интересовање. Корисно је да наставник позове истакнуте стручњаке да у оквиру додатне наставе одрже популарна предавања.

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИНИ	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)
	РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
КРЕТАЊЕ	Разговор Огледи Израда сложенијих задатака Подстицање саморегулисаног учења	Зна да механичко кретање представља промену положаја неког тела у односу на референтно тело. Разликује путању тела од пређеног пута. Зна да је брзина пређени пут у јединици времена. Ученик разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици. Пример: директну и обрнуту пропорционалност. Ученик уме да препозна векторску величину, да је брзина одређена осим бројне вредности правцем и смером. Ученик уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина.(зависност пређеног пута и брзине од времена)
СИЛА	Разговор Огледи	Ученик уме да препознаје еластичну силу у системима у којима постоји еластична опруга, препознаје правац и смер еластичне силе. Ученик кроз задатке проверава постојање еластичне силе која се уравнотежава са силом деформације.

		<p>истегнуте односно сабијене опруге</p> <p>Ученик разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици. Пример: директну и обрнуту пропорционалност.</p> <p>Ученик уме да препозна векторску величину, да је сила одређена осим бројне вредности правцем и смером.</p> <p>Ученик уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина.(зависност дужине истезања опруге од силе)</p>
МЕРЕЊЕ		<p>Ученик уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице Si система.(изведене јединице које садрже величине које нису изражене у декадном бројном систему).</p> <p>Ученик зна шта је грешка мерења, ученик зна да се тачност мерења повећава са смањењем вредности најмањег подеока на инструменту, зна да уколико понављена мерења дају различите резултате средња вредност тих резултата представља коначни резултат мерења.</p>
МАСА И ГУСТИНА		<p>Ученик уме да препозна инерцију као узрок појава при промени брзине тела.</p> <p>Ученик разуме и примењује појам густине, зна да је густина воде 1000 kg/m^3.</p>

